ТУРКИСТОН

Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1996 йил 10 июль. Чоршанба. № 46 (14344)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

1996/97 ЎҚУВ ЙИЛИДА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА ҚАБУЛ ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

Юқори малакали мутахассислар тайёрлаш, олий маълумот олишда қобилиятли ёшларни ижтимоий муҳофаза қилиш ва абитуриентларни сифатли танлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси

ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. 1996/97 ўқув йилидан бошлаб Ўзбекистон Республикаси олий ўқув юртларида ўқитиш учун 23 минг давлат грантлари белгилансин.

2. Ўзбекистон Республикаси олий ўқув юртларига қабул қилишни ташкил этиш билан боғлиқ масалаларни ҳал этиш учун давлат комиссияси таркиби тасдиқлансин.

3. Олий ўқув юртларига эга бўлган вазирликлар ва идоралар, давлат тест маркази:

абитуриентларни, тест натижасида тўпланган балларни ҳисобга олган ҳолда, рейтинг тизими бўйича қабул қилишни ташкил этсинлар;

ўзларига қарашли олий ўқув юртларида ўқитиш шакллари ва тилларига кўра таълим йўналишлари ва мутахассисликлар бўйича грантларнинг тақсимланишини бир ҳафта муддатда давлат комиссиясига тасдиқлаш учун киритсинлар.

Грантларни тақсимлашда қуйидаги мутахассисликларнинг устиворлиги таъминлансин: менежмент, маркетинг, молия ва кредит, банк иши, солиқлар ва солиқ солиш, суғурта иши, иқтисодиётда ахборот тизимлари, халқаро иқтисодий муносабатлар, кон иши, нефть-газ иши, автомобилсозлик, педагогика, юриспруденция, халқаро ҳуқуқ, чет тиллар.

4. Белгилаб қўйилсинки, жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида 1996/97 ўқув йилининг биринчи курсларидан бошлаб ўқитиш учун барча ўқув харажатларининг 50 фоизи миқдорида тўлов жорий этилсин.

5. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг, олий ўқув юртларига эга бўлган вазирликлар ва идораларнинг ривожланган мамлакатлар тажрибасидан келиб чиқиб, Молия вазирлиги билан келишган ҳолда ўқитишнинг кундузги шакли бўйича бир ўқитувчи ҳисобига талабалар сони нисбати нормативлари чегарасини таълим йўналишлари, мутахассислик ва олий ўқув юртининг хусусиятларига қараб 1:9 гача кўпайтириш тўғрисидаги таклифига розилик берилсин.

Ўқитувчилар ва талабалар нисбати нормативларининг ўзгаришидан қатъи назар, олий ўқув юртлари иш ҳақи фондининг ҳозирги миқдори, унинг бўшаб қолган қисмини олий ўқув юртларининг юқори малакали ходимлари меҳнатига ҳақ тўлаш учун йўналтирган ҳолда, сақлаб қолинсин.

Бўш қолаётган ўқитувчилардан олий ўқув юртлари ҳузурида ташкил этиладиган коллежларда, гимназияларда, мактабларда, лицейларда, шунингдек, умумтаълим муассасаларида фойдаланиш тавсия этилсин.

6. Олий ўқув юртларининг ректорларига бюджетдан ташқари маблағлар ҳисобидан профессор-ўқитувчиларга юқори малакаси учун бир окладгача миқдорда табақалаштирилган ҳар ойлик устама белгилашига рухсат берилсин.

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Молия вазирлиги ҳамда Меҳнат вазирлиги билан биргаликда олий ўқув юртлари ходимларини моддий рағбатлантиришнинг асосий мезонлари тўғрисида низомни икки ой муддатда ишлаб чиқсин ва тасдиқласин.

7. Давлат комиссиясига қуйидагиларга рухсат этилсин:

олий ўқув юртларига грантлар умумий сонининг 20 фоизи доирасида, улардан 10 фоизгачасини Тошкент шаҳри олий ўқув юртларига, шу жумладан, нул курсларга, устувор ва танқис мутахассисликлар бўйича, пулли-контракт асосида, юридик ва жисмоний шахсларнинг буюртманомаларига мувофиқ, абитуриентларнинг ушбу тоифаси ўртасидаги тест натижаларидан келиб чиқиб, улар томонидан ўқитишнинг тўлиқ қийматини қоплаган ҳолда, қўшимча равишда қабул қилишни амалга ошириш;

олий ўқув юртларига аниқ мутахассисликлар ва таълим йўналишлари бўйича пулли-контракт асосида қабул қилиш кўрсаткичларини юридик ва жисмоний шахсларнинг буюртманомаларини ҳисобга олган ҳолда кўриб чиқиш ва уларга тегишли ўзгартиришлар киритиш;

Ўзбекистон Республикаси олий ўқув юртларига талабалар қабул қилиш тартиби ва қоидалари тўғрисида низомга зарур ўзгартиришлар киритиш.

8. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Молия вазирлиги билан биргаликда ўқитиш ва мутахассислар тайёрлаш ҳақи миқдорини, шунингдек, тушган маблағларни олий ўқув юртларида сарфлаш тартибини кўрсатган ҳолда, ўқитишнинг пулли-контракт шакли тўғрисида низомни ишлаб чиқсин ва 1996 йил 25 июлгача Вазирлар Маҳкамасига тасдиқлаш учун тақдим этсин.

9. Олий ва ўрта мактабни интеграциялашни чуқурлаштириш, ўқув жараёнини такомиллаштириш, янги турдаги таълим муассасаларини ташкил этиш учун 1996/97 ўқув йилидан бошлаб олий ўқув юртларига эга бўлган вазирликлар ва идоралар Халқ таълими вазирлиги ва маҳаллий ҳокимликлар билан биргаликда фаолият кўрсатаётган мактаблар негизида ҳаммуассислик ҳуқуқлари билан ҳар бир олий ўқув юрти ҳузурида, уларда ўқитишнинг юқори савияда бўлишини таъминлаган ҳолда, учтадан қўшма умумтаълим мактаблари (1 та бизнес мактаби, 1 та ихтисослаштирилган лицей, 1 та гимназия) ташкил этсинлар.

10. Олий ўқув юртларнинг ўқитишнинг пулли-контракт шакли бўйича кадрлар тайёрлашдан тушган маблағлари, улардан моддий-техникавий базани мустаҳкамлаш, ўқув жараёнини ўқитишнинг янги воситалари билан таъминлаш, олий ўқув юртлари ходимларини ижтимоий муҳофаза қилиш ва моддий рағбатлантириш учун мақсадли фойдаланилган тақдирда, солиқларнинг барча турларидан 5 йил муддатга озод қилинсин.

11. Молия вазирлиги 1996/97 ўқув йили учун белгиланган грантларни ҳисобга олган ҳолда бюджетнинг дастлабки прогноз кўрсаткичларига тузатишлар киритсин.

12. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Бош вазир ўринбосари С. С. Саидқосимов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1996 йил 5 июль.

Нуқтаи назар

ИҚТИСОДИЁТИМИЗ ГЎЁ БИР КЕМА

Унинг дарғаси ёрқин келажакка етаклашига ишонамиз

«Туркистон» мухбири «УзДЭУавто»дан хабар беради

Президентимизнинг Италия ва Америкага ташрифи ниҳоясига етган кунларда Марказий Осиёдаги ягона - Асакадаги «ЎзДЭУавто» заводида бўлдик. Бу ерда меҳнат қилаётган ёшлар билан учрашдик. Уларнинг ишлари билан танишиб, замонамизнинг муҳим воқеаси - юртбошимизнинг Италия ва Америкага ташрифи тўғрисидаги фикрлари билан қизиқдик.

—Давлатимиз бошлиғининг ҳар бир сафари самарали бўлаётганидан беҳад қувонмоқдамиз, - дейди пресслаш цехи менеджери Ҳасан ҚОСИМОВ. — Чет эл давлат раҳбарлари, ишбилармонлари билан бўлаётган мулоқотлар, имзоланаётган ҳужжатлар мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлашга хизмат қилиши шубҳасиздир.

Автомобиль саноатининг ривожлантирилиши ўз навбатида халқ хўжалигининг бошқа бир қанча тармоқларини ҳам юксалтиришни талаб этади. Айтайлик, ДЭУ автомобиллари тоза ёнилғида юради. Демак, бу соҳани ривожлантириш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини янада яхшилаш керак. Президентимиз Америкада ёнилғи-энергетика саноатини юксалтириш масалалари юзасидан ишбилармонлар билан музокаралар олиб борди. Америкада Ўзбекистоннинг нефть-газ ва кон соҳаларидаги улкан салоҳиятининг таништирилиши хорижий бизнесменларда Ўзбекистон ҳақида ҳаққоний тасаввур уйғотди.

Шу боис ҳам Теннисси штатидаги учрашувларда Ўзбекистон давлат автомобилларини сиқилган газда ишлашга мослаштирадиган «Газмоторс» қўшма корхонасини, мамлакатимиз ҳудудида 400 га яқин газ қуйиш станциялари тармоғини ярататиган «Газкомпрессор» қўшма корхонасини тузиш ҳақидаги ҳужжатлар имзоланди. Шу икки лойиҳанинг амалга оширилиши учун иқтисодиётимизга 102 миллион доллар сармоя киритиладиган бўлди. Бу албатта ўзимизда бор ёнилғи -энергетика ресурсларидан унумли фойдаланиш, атроф-муҳит мусаффолигини сақлаш имконини беради.Кўплаб ёшларни иш билан таъминлайди.

— Корхонамиз қурилишига ҳам юртбошимизнинг хорижга сафарида асос солинган эди, - деди оператор Дилшод БОТИРОВ. - Президент Жанубий Кореяга борганида ДЭУ корпорацияси корхоналарида тайёрланаётган автомобиллар кам ёнилғи сарфлаши, хушбичимлиги, замонавий кўринишга эга эканлиги унинг эътиборини тортган. Кореяликларнинг чаққон ҳаракатларини кўриб, ўзбекистонлик йигитлар ҳам шундай машиналар яратишини орзу қилган. Давлатнинг қўллаб-қувватлаши ва халқимизнинг тинимсиз меҳнати туфайли қисқа вақтда кўриб турганингиздай улкан корхона қурилиб, ишга туширилди.

— Мен Асака яқинидаги Дастурхончи қишлоғиданман. Уч-тўрт йил муқаддам мана бундай заводда ишлайман, деб ўйламаган эдим. Худога шукур, мустақиллик бўлиб, янги улкан корхоналар қурилди. Бу ерда ишлаш жуда гаштли. Чунки, қилаётган ишингдан кўнглинг тўлади. Бирор кунинг ҳам самарасиз ўтмайди. Тайёр маҳсулотлар майдонига ўтдингизми? «Тико», «Дамас», «Нексиа», «Сиела» каби машиналарнинг беш юздан зиёди чиройли саф тортган. Завод расман очилганидан кейин уларни сотишни бошлаймиз. Яқин бир-икки йил ичида мамлакатимизни, Марказий Осиёни, ҳатто хорижий давлатларни ҳам мустақил юртимизда яратилган машиналар эгаллашига ишонамиз.

Ўзбекистонда янги автомобиль саноатининг пайдо бўлиши Президентнинг фақат битта мамлакатга ташрифидан сўнг амалга оширилган кўплаб ишларнинг бири. Италия, Америкага қилинган сафарлар эса бундан да самарали бўлди. Демак, у баракали бўлишига, у юртимиз келажагига хизмат қилишига ишонамиз.

Оператор **Хурсанд ОТАХОНОВ** ҳам асли қишлоқ йигити. У гидромелиорация техникумини битиргач, қурилиш ташкилотларида ишлаган, ёши 24 да. Икки йилдан буён мазкур корхонада ишлайди..

— «УзДЭУавто» менинг кўз ўнгимда тикланди, — дейди Хурсанд. — Унинг қурилиши тарихига оид ҳар бир воқеани, дастлабки автомобил қандай йиғилгани, ўшандаги шодликларимизни бир умр ёдимдан чиқармайман. Мен ҳам тенгдошларим қатори Кореяга бориб ўқидим, бир нечa ой ишлаб келдим. Бизнинг қишлоғимиздан Кореягача 12 минг километр. Илгари уйимдан бошқа жойга бормаган эдим. Ўзбекистон мустақил бўлгач, бизга ўхшаган қишлоқ йигитларининг ҳам омади чопди.

Бахтимиз бор экан, мустақил давлатимиз истиқлолини ўз қўлимиз, пешона теримиз эвазига мустаҳкамлаяпмиз.

Кореяда ишлаб юрганимизда ўзбекистонлик ва хорижлик ишчилар ўртасида катта фарқ борлигини билган эдим. У ерда ишсиз ўтирган бирорта одамни кўрмайсиз. Ишхонага кирдингми, ҳар қандай муаммони, ҳар қандай масалани, шахсий кайфиятингни бир четга йиғиштириб қўясан. Фақатгина қандай қилсам, тез, сифатли ишлайман, деб ўйлайсан. Иш конвейир усулида олиб борилади. Бир кишининг салгина ландавурлиги ёки ишга совуққонлиги туфайли бригадагина эмас, ҳатто бутун бошли заводнинг иши тўхтаб қолиши мумкин. Шунинг учун ҳамма ўз ишини масъулият билан бажаришга ҳаракат қилади. Кореяда биз ана шундай ишлашни ўрганишга ҳаракат қилдик.

Президентимизнинг Италия ва Америкага сафари ҳақидаги телекўрсатувлар ёки газетада берилган мақолаларни ўқиб, жаҳоннинг қудратли мамлакатлари бошлиқлари И. Каримов юритаётган сиёсатни қўлаб-қувватлашаётганидан, бизга ишониб сармоялар ажратаётганидан беҳад хурсанд бўлдик.

Мамлакатимизда газ заҳиралари 2 триллион кубометр, кўмир заҳираси 2 триллион тоннадан зиёд, нефть ва газ заҳираларимизнинг умумий қиймати 1 триллион доллардан ортиқ баҳоланаркан. Илгари бундай рақамларни билмасдик. Демак, бу бойликларни худо берди, деб исроф қилмаслик, аксинча уни расамади билан ишлатиш учун хориждан янги технологияларни, жиҳозларни олиб келиб ўрнатиш керак.

Президентимизнинг ҳар бир сафари худди шундай самарали бўлиб қолишига ишонаман. Биз ишчилар эса давлатимиз белгилаб берган йўл-йўриқлар, режаларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлашимиз керак. Ахир, юртимизнинг бойликлари собиқ Иттифоқ даврида бўлганидек, кимларнингдир роҳат-фароғати учун ёки қайсидир мамлакатларни бир-бирига уруштириб қўйиш учун эмас, балки ўз юртимизнинг гуллаб-яшнаши учун сарфланаётганини унутмаслигимиз керак.

А. ФОЗИЛОВ.

ШОИР БИЛАН УЧРАШУВ

Куни кеча Республика прокуратурасида Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси раиси, халқ шоири Абдулла Орипов билан учрашув бўлди.

Абдулла Орипов Ўзбекистон делегацияси Америка Қўшма Штатларида бўлган чоғида олган таассуротлари ҳақида сўзлаб берди. Юртбошимизга, унинг ҳамроҳларига у ерда кўрсатилган ҳурмат-эҳтиром, меҳмондўстлик, шоир қаламига мансуб — Ўзбекистон Давлат мадҳияси янграганидан ғоят ғурурланганини ҳақидаги суҳбатлари йиғилганларда катта қизиқиш уйғотди.

(ЎзА).

«КАМОЛОТ»: ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИДАГИ МУҲИМ ҚАДАМЛАР

Бухорода Ўзбекистон Республикаси ёшлари «Камолот» жамғармасининг навбатдаги ҳудудий семинари бўлиб ўтди. Унда ёшлар масалалари билан шуғулланувчи олимлар, фан ва маданият ходимлари иштирок этишди

Ўзбекистон Президенти Фармони билан ташкил топган республика ёшларининг «Камолот» жамғармасининг бош вазифаси ёшларни ҳар томонлама камол топишлари учун шарт-шароитлар яратиш, уларнинг мавжуд имкониятларини Ватанимиз салоҳиятини кўтаришга йўналтиришдир.

Шу нуқтаи назардан Бухорода бўлиб ўтган ҳудудий семинар муҳим аҳамият касб этади. Ушбу семинарда иштирок этган Бухоро, Самарқанд, Навоий вилоятларининг «Камолот» жамғармаси бўлимлари вакиллари ҳам буни алоҳида таъкидлашди. Анжуманда иштирок этган Бухоро вилояти ҳокими М. Раҳмонов семинар иштирокчиларини қутлар экан, бу тадбирнинг аҳамиятга тўхталиб, вилоятда барча соҳаларда олиб борилаётган ислоҳотлар ва уларда ёшларнинг иштирокини ижобий баҳолади.

Семинарда сўзга чиққан, республика ёшлари «Камолот» жамғармаси бошқаруви раисининг биринчи муовини М. Қирғизбоев, Республика Вазирлар Маҳкамасининг хусусийлаштириш ва тадбиркорликни ривожлантириш бўлими катта эксперти В. Ковалев, Республика маънавият ва маърифат маркази бўлими мудири, шоира Т. Содиқова, «Камолот» жамғармаси бошқаруви маслаҳат ва таҳлиллар маркази директори Б. Турсунов, Меҳнат Вазирлиги бошқарма бошлиғи Б. Алимуҳамедов, «Бизнесфонд»нинг вилоят бўлими раҳбари И. Норов ҳамда «Махалла» жамғармаси вилоят бўлими мудири Ф. Умаровлар ҳам «Камолот» жамғармасининг асл мақсади ёшларни республикамизнинг иқтисодий тараққиёти йўлида иштироки учун шарт-шароитлар яратишдир, деб таъкидлашди.

Семинар якунлангач, биз иштирокчилар билан суҳбатлашдик.

— Биз ёшлар камолоти масаласи ҳақида сўз юритар эканмиз, — дейди «Камолот» жамғармаси Бухоро тумани бўлими раиси Садриддин Шаропов, асосий эътиборни ҳозирги бозор иқтисодиёти даврида ёшлар ўртасида тадбиркорлик ва ишбилармонликни ривожлантиришга қаратишимиз керак. Бугун кўплаб ёшлар ўзларини бозорга уришмоқда. Тадбиркорлик деганда фақат чайқовчиликни тушуниш нотўғри.

— Биз ҳозир тадбиркорликни ривожлантириш, ёшларнинг компьютер саводхонлигини ошириш ва чет тилларни ўрганишлари учун шарт-шароитлар яратиш борасида мақсадли дастурлар устида иш олиб боряпмиз, — дейди «Камолот» жамғармаси Ромитон тумани бўлими раиси Санъат Ҳикматов, — бугунги тараққиётимиз гарови ҳам ана шу масалаларнинг ечимида деб биламан.

Семинар якунланди.

Келажакдаги ишлар режалаштириб олинди. Энг асосийси семинарда ёшлар муаммолари рўй-рост айтилди. Семинарда айрим ёшларни турли нотўғри йўллардан қайтариш, биринчи навбатда уларни «иш билан таъминлашда» деган фикрлар айтилди. Бунинг учун ҳар бир туманда янги иш жойларини ташкил қилиш кераклиги уқтириб ўтилди.

Энди «Камолот»нинг туман ва шаҳар бўлимлари ташаббусни қўлга олишлари керак. Энг асосийси ёшларнинг қалбига кириб бориш лозим. Ана шундагина муаммолар ҳал бўлади.

Р. ЙЎЛДОШЕВА.

САРА ДОН УЧУН

Самарқанд вилоятининг шимолий минтақасида жойлашган Тойлоқ тумани деҳқонлари республика ғалла хирмонига 14 минг тонна сара дон топширишни режалаштирганлар.

Тумандаги Улуғбек номидаги жамоа хўжалиги уруғчиликка ихтисослашган. Мана шу хўжаликда Самарқанд қишлоқ олийгоҳи ўқитувчиси, қишлоқ хўжалик фанлари доктори Тўрақул Хўжақулов раҳбарлигида «Дон» агрофирмаси ташкил этилган бўлиб, бу ерда сара уруғлик дон етиштириш йўлга қўйилган. Ўтган йили улар ҳар гектар майдондан 45 центнердан ҳосил кўтаришган эди. Бу йил эса ғаллакорлар гектаридан 50 центнердан хирмон уйишни мўлжаллашмоқда.

СУРАТДА: пайвандчи Ҳасан Холов бузилган комбайнларни ўз вақтида созлаш учун доим тайёр турибди.

Сураткаш: Т. НОРҚУЛОВ (ЎзА).

ТАБИАТ ҚЎЙНИДА

Ҳар фаслнинг ўз ҳислати, ўз фазилати бор. Аммо... Ёз фасли барибир бўлакча-да. Айниқса, ёзда мактабдан таътилга чиққан болалар табиат қўйнида, турли оромгоҳларда роса яйрашади.

Қашқадарё вилояти Китоб туманидаги Агрохизмат уюшмасига қарашли «Дўстлик» номли болалар оромгоҳи бу йил ҳам ҳар йилгидек гавжум. Оромгоҳ маъмурияти томонидан келажагимиз эгалари бўлмиш ўқувчи-ёшлар кўнгилли дам олиши учун барча шарт-шароит яратилган. Бу ерда мавсум давомида 900 нафар ёш хордиқ чиқариш имкониятига эга.

— Мамлакатимизда «Соғлом авлод учун» шиори остида олиб борилаётган амалий ишларга бугун ҳеч ким бефарқ бўлмаслиги керак, — дейди оромгоҳ бошлиғи Ҳаким Авлоқулов. — Биз ўқувчиларнинг оромгоҳимизда кечган кунлари ҳаётларининг энг гўзал онлари бўлиб қолиши учун қўлимиздан келган барча тадбирни қўллаяпмиз...

Ҳа, бу сўзларнинг нечоғли самимий ва рост эканлигини болажонларимизнинг бахтиёр чеҳраси, шодон кулгуси ошкор этиб турарди.

Зиёда АМИНОВА.

САҲНАДА СУМБУЛ СОЧЛИ ҚИЗЛАР

Ана шунақа. Сурхондарё вилоятининг Денов шаҳар хотин-қизлар қўмитаси шаҳар маданият уйи билан ҳамкорликда «Сумбул сочли қизлар» кўрик-танлови ўтказди. Унда шаҳардаги ҳунар-техника билим юрти ва шаҳар мактаблари ўқувчилари қатнашдилар. Тўртта гуруҳнинг ҳар бирида 5 нафардан оқила, ўткир зеҳнли, лобар қизлар иштирок этишди. Қизлар ҳадислар айтишуви, қизлар нафосати ва бошқа эркин мавзулар бўйича беллашдилар.

Танловда Денов шаҳар билим юртининг «Мажнунтол», Охунбобоев номли 2-ўрта мактабнинг «Нафосат» гуруҳлари ғолибликни қўлга киритишди. Тадбирда эл суйган шоира Турсуной Содиқова иштирок этди. Шаҳар хайрия жамғармаси томонидан совғалар ташкил этилиб, уни ғолибларга шаҳар ҳокими Абдуолим Бўриев топширди.

Муҳтасархон КАРИМОВА.

ВАЛЮТА БИРЖАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида 1996 йил 9 июлда бўлиб ўтган савдода Ўзбекистон Республикасининг хорижий валютада операцияларни амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган банклари иштирок этди.

Сотув ҳажми 28,04 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бир АҚШ долларининг қиймати 38,00 сўм даражасида қайд этилди.

Ваколатли банклар эркин муомаладаги нақд валютани айирбошлаш шохобчалари орқали сотишда уларнинг сотиш ва харид қилиш қийматини талаб ва таклифдан келиб чиққан ҳолда мустақил равишда белгилайдилар. Валютани аҳолидан сотиб олишда воситачилик ҳақи олинмайди.

Талабалик — олтин даврим

Талабалик... у қандай давр эканлиги барчамизга таниш. Унинг ўзига хос ташвиш, ўзига хос машаққатлари, имтиҳон, синов пайтларидаги уйқусиз тунлар.

Ниҳоят йил бўйи орзиқиб кутилган ёзги таътил. Аммо бу таътилда ҳам кимлардир маза қилиб дам олишга йўл олишса, кимларнингдир чекига янада оғирроқ масъулият юкланади.

Эътироф этиш керак,

ТИББИЁТ НИҲОЛЛАРИ

Улар ўз билимларини ёз бўйи амалиётда синаб кўрадилар

шифокорлик касбини эгаллаш осон эмас. Ва бу касб иштиёқида юрган талабалар машаққати ҳам бошқа талабаларникига нисбатан залворли. Ёзги таътил кунларида бошланган амалий машғулотлар эса булажак шифокорларга янада кўпроқ масъулият юклайди. Улар бу ерда ўз касбларининг нималарга қодир эканлигига амин бўлишлари билан бирга, инсон тақдири, унинг эртанги кунда яшаши айнан шифокорларнинг билим ва тажрибаларига боғлиқ эканлигини англаб етишади.

Умид ва нажот билан боқаётган бемор кўзлари эса бу касбнинг шараф ва масъулиятини юклайди.

Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш вазирлигининг 30 декабрь 1990 йилги буйруғига кўра медицина амалиётини ўтказиш низомидаги инструктив хатлар асосида 1-Тошкент тиббиёт олийгоҳида ишлаб чиқариш амалиёти қизғин бошлаб юборилди. Олийгоҳнинг 822 нафар талабалари Тошкент шаҳри ва вилояти, Қорақалпоғистон, Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятларининг шифохоналарида амалий машғулот сирларини ўрганадилар. Бу машғулотларда уларга олийгоҳнинг тажрибали ўқитувчилари, доцент ва ассистентлари раҳбарлик қилишади. Амалий дастурлар бошланишидан олдин олийгоҳда ректорат, деканат вакиллари ва амалий машғулот раҳбарлари ўртасида учрашув ўтказилиб, унда талабалар олдида турган вазифалар батафсил муҳокама қилинди. Мавжуд низомга мувофиқ ёзги ишлаб чиқариш амалиёти 19 августга қадар ўтказилади.

Ёзги амалий машғулотлар ўтиш даврида ишлаб чиқариш штаби тузилиб, унинг ходимлари ёрдамида талабалар ва машғулот раҳбарларининг иш фаолиятлари назорат қилиб турилади. Ҳар ҳафтанинг шанба кунлари талабалар ва гуруҳ раҳбарлари ўртасида учрашув ўтказилиб, назарий билимлар муҳокамаси ўтказилади.

Амалий машғулотлар ўтиб бўлингач, талабалар, тажриба раҳбарлари маҳаллий соғлиқни сақлаш вакиллари олдида ҳисобот беришади. Якуний аттестация институт қошида тузилган комиссия олдида имтиҳон топшириш билан тугаллланади.

Олийгоҳнинг бир гуруҳ талабалари ёзги машғулотларни масъулият билан утамоқдалар. Олийгоҳнинг III курс талабалари Нилуфар Мақсудова, Мақсуд Собиров, Жамолиддин Тўйчиев, Ольга Санникова, Елена Розунтова, Хаким Шомирзаев, IV курс талабалари Раъно Исмоилова, Раъно Худойқулова, Олмос Исмоилова, Шоира Бодиевалар бу ерда терапея соҳасининг назарий қисмларини синчковлик билан ўрганишмоқда.

Ҳозирги амалий машғулотларнинг қийинчиликлари уларнинг эртанги мустақил фаолиятларига замин ҳозирламоқда.

Абдуқаҳҳор ФОЗИЛОВ,
профессор.

Ҳаёти давомида жамғарма банкига иши тушмаган одам бўлмаса керак. Кимдир йиққан даромадини маълум муддатга сақлаш учун банкка қўяди.

Бошқа биров яхши бир ниятни кўнглига тугиб, маблағини кўпайтира боради.

Омади гапни айтганда, бундан давлат ҳам манфаат кўради, жамғарма банкига пул қўйган фуқаролар ҳам.

АҲОЛИНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ — ДАВЛАТ СИЁСАТИНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШИ

Омонатга қўйилган пуллар ва суғурта бадаллари индексация қилиниб, аҳолига берила бошланди

Сўнгги беш йил ичида ижтимоий ҳаётимизда оламшумул воқеалар содир бўлди. Мустақил давлат сифатида ўз эркимизга ўзимиз эга бўлдик. Мутлақо янгича турмуш тарзини тақозо этувчи бозор иқтисодиётига қадам қўйдик. *Аммо ҳаёт бир текис давом этмайди.*

Миллий валютамиз муомалага киритилгунига қадар рублнинг қадри кескин туша бошлади, нарх-наво ўзгарди. Ана шундай ўзгаришлар аҳолининг жамғарма банкларига қўйилган пулларига ҳам таъсир этмай қолмади, албатта. Давлат жамғарма банкларида сақланаётган пул маблағлари, суғурта учун тўланган бадаллар ўз кучи ва қадрини йўқотган эди. Бу, одамлар руҳиятига маълум даражада таъсир кўрсатгани сир эмас.

Бироқ Ўзбекистоннинг халқ сайлаган биринчи Президенти истиқлолнинг дастлабки йиллариданоқ аҳолини ижтимоий муҳофаза қилишни давлат сиёсатида асосий йўналиш деб билди. *Давлатимиз мустаҳкамлана боргани сари бу халқпарвар сиёсат янада кучайиб, тобора аниқ қиёфа касб эта борди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Аҳолининг омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш тўғрисида»ги Фармони ана шундай инсонпарвар сиёсатнинг ёрқин исботи бўлди. Фармонга биноан 1992 йилнинг 1 январига қадар жамғарма банкига пул қўйган миллионлаб фуқароларнинг маблағлари яна қадр топди.*

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, ***мустақилликнинг биринчи кунидан бошлаб ҳукуматимиз ижтимоий ҳаётни яхшилашга қаратилган ҳар бир чора-тадбирни ўз вақтида изчил амалга ошириб, халқ олдида берган ваъдасини қатъий равишда бажариб келмоқда.*** *Индексацияланган пул маблағларининг 1 июлдан фуқароларга қайтарила бошланганини ҳам ушбу инсонпарвар сиёсатнинг ёрқин намунасидир.*

Ўзбекистон Республикаси Халқ банкининг раиси Нуриддин ***МУҲИТДИНОВ*** *ва Ўзбекистон Республикаси Давлат суғурта бош бошқармаси бошлиғи вазифасини бажарувчи Семён* ***ВАЛЬДМАН*** *билан суҳбатимиз айни шу Фармоннинг ҳаётга жорий этилиши ҳақида бўлди.*

Н. МУҲИТДИНОВ — Президентимиз И. Каримов раҳбарлигида давлатимиз томонидан жамият аъзоларининг ўсиб бораётган моддий ва маънавий эҳтиёжларини ҳар томонлама таъминлайдиган инсонпарвар демократик жамият қуриш дастури ишлаб чиқилди. Бозор иқтисодиёти талабларига асосланган мазкур дастурда аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш алоҳида ўрин тутади. Шу борада Президентимизнинг 1995 йил 20 декабрдаги «Аҳолининг омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш тўғрисида»ги Фармонининг тарихий аҳамиятини ҳар қанча таърифласак оз. Фармон асосида Вазирлар Маҳкамаси махсус қарор қабул қилди. Мазкур Фармон ва қарор ватанимизда яшаётган биронта кексаю ёшни бефарқ қолдирмади. Ўша кезлар одамларнинг оғзидан «Давлат омонатдаги ва суғурта пулларини қайтарар эмиш!» деган гап тушмади.

Бу — шунчаки айтилган оддий сўзлар эмас! Бу сўзлар замирида давлатга бўлган ишончнинг мустаҳкамланиши, эътиқоднинг тобланиши ётибди. Президентимизнинг Фармони 5 миллиондан зиёд омонатчиларгагина эмас, уларнинг оила аъзоларига, демак, бутун республикамиз аҳолисига кўрсатилган адолатли ва ғамхўр сиёсатнинг амалда қарор топишидан далолат берувчи тарихий ҳужжат бўлди.

С. ВАЛЬДМАН — Ушбу Фармон, биринчидан, фуқароларни ижтимоий ҳимоя қилиш борасидаги давлатимиз олиб бораётган сиёсатнинг амалий кўринишидир. Иккинчидан, бундай сиёсат аҳолининг ўз жамғармаларини банкларда сақлашга, қимматбаҳо қоғозларга ва суғурта ташкилотларига бўлган ишончини оширади.

МУХБИР — Фармон ва қарор эълон қилинган кунларданоқ одамлар кайфиятида кўтаринки руҳ пайдо бўлди. Миннатдорчилик туйғулари изҳор этилди. Шу билан бирга омонатдаги ёки суғурта пулларининг қайтарилишига ишонмаганлар ҳам учради.

Н. МУҲИТДИНОВ — Ҳар қандай давлатнинг гуркираб ривожланиши учун энг аввало, фуқаро давлат раҳбариятига, ҳукуматига ишонмоғи шарт. Бусиз жамиятнинг ривожланиши қийин. Президентимиз кўп бора таъкидлаганидек, халқ йўқчилик ва етишмовчиликка чидаши мумкин, лекин адолатсизликка чидай олмайди. Бевосита саволларингизга келсак, айрим кишиларда ишончсизлик, шубҳа кайфияти учраганини тушуниш мумкин. Бунинг сабаби бор.

Собиқ Иттифоқ даврида ҳатто кўлами жиҳатидан кичик тадбирларни амалга ошириш имкониятлари ҳам чекланган эди. На ўша тузумда, на МДҲ давлатларида аҳолининг омонатга қўйилган пуллари кейинги қадрсизланиш йилларида ўз эгаларига қайтарилмади. Аҳолининг манфаатларини ҳимоялайдиган бундай қарорлар бошқа бирорта МДҲ давлатларида қабул қилинмаганди. Баъзан бу соҳада ишлаб чиқилган чора-тадбирлар ва қабул қилинган қарорлар ҳам қоғозда қолиб кетди.

Ўзбекистон шароитида раҳбариятимиз томонидан ҳар томонлама тарозига солиб кўрилган, ҳужакўрсинга эмас, балки аҳоли манфаатларига мос келадиган, ҳақиқатан ҳам аҳолини ижтимоий ҳимоялайдиган қарор қабул қилинди.

Бундай тадбир биринчи бўлиб мустақиллик йўлидаги Ўзбекистонда амалга ошди! Бунга ўзимиз белгилаган тараққиёт дастуримиз борлиги, Ўзбекистоннинг ўз сиёсати, ўз қонунчилиги ва ўз йўли борлиги туфайли эришилди. Омонат пуллари ва суғурта бадалларининг эгаларига қайтариб берила бошланганн тўғридан-тўғри мустақиллик шарофати бўлди.

МУХБИР — Фармон ва қарорда белгилаб берилган вазифалар, табиий, катта ҳажмдаги ташкилий ишларни амалга оширишни тақозо этар эди. Шу борада қандай тайёргарликлар кўрилди?

Н. МУҲИТДИНОВ — Очиғини айтганда, ҳам иқтисодий, ҳам сиёсий маънода жиддий аҳамиятга эга бўлган тадбирни юксак савияда ташкил этиш зиммамизга катта масъулият юклади. Аҳолининг омонатлари бўйича пул маблағларини индексация қилиш ва тўловларни амалга ошириш ишларини тартибли ташкил қилиш мақсадида республика комиссияси ташкил этилди, вилоят, шаҳар ва туман комиссиялари тузилди. Аҳоли ўртасида кенг кўламда ва мунтазам равишда тушунтириш ишлари олиб борилди. Бунда барча оммавий ахборот воситалари имкониятидан фойдаланилди, ташкилотларда, маҳаллаларда учрашувлар ўтказилди. «Индексация» ҳисобларини очиш асносида юзага келган муаммолар комиссия томонидан ўз вақтида кўриб чиқилиб, тезкорлик билан тегишли қарорлар қабул қилинди. Омонатчиларга барча қулайликларни яратиш мақсадида Халқ банки бўлимларида иш вақти узайтирилиб, қўшимча иш жойлари ташкил қилинди. Банкларимиз дам олиш кунларида ҳам аҳолини қабул қилдилар. Шунингдек, республика Вазирлар Маҳкамасида, Молия вазирлигида, Марказий банк, Халқ банкида фуқаролар саволларига жавоб бериш учун телефонлар ажратилди. Барча вилоят ва туманларда ҳам айни шу тажриба қўлланди.

С. ВАЛЬДМАН — Давлат суғурта муассасаларида ҳам барча куч-қувват ушбу тадбирга қаратилди. Жумладан, жойларда тушунтириш ишлари ташкил этилди. Суғурта муассасаларида дам олиш кунлари ва иш вақтидан кейин аҳолига маслаҳат берувчи кенгашлар доимий равишда ишлади. Ҳаёт суғуртаси, болалар ва никоҳ кунида бериладиган суғурта шартномалари бўйича индексация қилиниши лозим бўлган шартномалар рўйхатдан ўтказилди.

Барча суғурта шартномалари бўйича шахсий ҳисоб варақаларига 1992 йил 1 январига қадар тўланган бадалга индексация пули ҳисоблаб чиқилди ва 10 апрелга қадар рўйхатлар Халқ банки бўлимларига топширилди.

Н. МУҲИТДИНОВ — Тадбирнинг тайёргарлик босқичида 1992 йилнинг 1 январига қадар омонатга қўйилган ва 1996 йил 1 январигача сақланган жамғарма банки дафтарчалари рўйхатдан ўтказилди. Ҳар бир дафтарча эгаси номига махсус «индексация» ҳисоби ҳамда янги омонат дафтарчаси очилди. Суғурта идораси хабарномаси билан келган фуқаролар учун ҳам шундай дафтарчалар берилди.

Шу ўринда газетхонларимиз эски дафтарчадаги пул миқдори тўрт минг ҳисса кўпайтириб янги дафтарчага қайд этилганига алоҳида аҳамият беришларини истар эдим. Бунда рублнинг кескин қадрсизлангани ҳисобга олинди. Мисол тариқасида айтсак, минг рубль пули бир сўмга айланиб тарвузи қўлтиғидан тушган ва умидсизликка берилган одам бугун «4000 сўм» рақами ёзилган дафтарчани қўлига олса, нечоғли руҳланишини кўз олдимизга келтирайлик! Қўлига янги дафтарча теккан миллионлаб фуқаронинг қувончи ва миннатдорлигини тасаввур қилайлик!

С. ВАЛЬДМАН — Республика бўйича 425000 та суғурта шартномаси асосида индексация пулига хабарнома ёзиб берилди ва шу асосда Халқ банкида суғуртачиларга янги дафтарчалар очилди.

Н. МУҲИТДИНОВ — Республика бўйича жами 35 миллиард сўмлик индексация ҳисоблари очилди! Бу рақам Ватанимизнинг моддий қувватини юксала бораётганини, янада улкан иқтисодий дастурларни амалга ошириш сари ривожланиб, оёқда мустаҳкам туриб олаётганини кўрсатади!

МУХБИР — Суҳбатимиздан кўринадики, 1996 йилнинг 1 июли Ватанимиз мустақиллигининг мустаҳкамланиши йўлида ўзига хос унутилмас сана бўлиб қолади, десак янглишмаймиз.

Н. МУҲИТДИНОВ — Худди шундай! Такрор айтамиз: Индексация дафтарчасига эга бўлган фуқаролар 1 июлдан эътиборан истаган вақтда ва белгиланган тартибда тегишли ҳақларини ола бошладилар. Дастлабки 3 кун ичида ҳеч қандай муаммосиз, тартибли равишда 150 мингдан кўпроқ омонат дафтарча эгаларига 255 миллион сўм пул тўланди. Омонатчиларнинг бир қисми индексация пулларини олиб бошқа омонат турларига расмийлаштираяптилар. Индексация пулини тўлаш бундан кейин ҳам юқори савияда, уюшқоқлик билан давом этади. Ҳеч қандай шубҳа-гумонга, миш-мишларга асос йўқ. Пул етарли, Халқ банкининг барча бўлимлари зарур миқдордаги пул маблағлари билан таъминланди.

Шундай қилиб, ўтган йилнинг охирида шахсан Президентимиз И. Каримовнинг ташаббуси ва Фармони билан бошланган улкан тарихий тадбир қатъий режалар асосида, мана ярим йилда амалга ошди. Халқ билан давлат, халқ билан Президент якдиллиги мустаҳкам бўлган жамиятда бу каби хайрли ва қувончли ҳодисалар бардавом бўлишига шак-шубҳа йўқ!

Х. ДЎСТМУҲАМЕДОВ
ёзиб олди.
(ЎзА).

Ҳ. ОМОНТУРДИЕВ,
нафақахўр:

— Беш йил муқаддам банкка 31168 рубль қўйгандим. Собиқ Иттифоқ парчаланиб кетди, мустақил давлатимиз эндигина тетапоя бўлаётган эди. Ростини айтсам, банкдаги жамғармамдан умидимни узгандим. Мана, ҳукуматимиз менга ўхшаш миллионлаб фуқаронинг кўнглидаги армону-умидларга малҳам бўладиган иш қилди. Ҳозиргина 3300 сўм олдим. Укам 4290 сўм олди.

Халқнинг дардини тушунган ҳукуматнинг садағаси кетсанг арзийди!

Бекобод.

Т. ЕРЁМИНА,
нафақахўр:

— Индексация қилинган омонатимдан 1390 сўм пул беришди. Яна бир банкдаги ҳисобимдан 500 сўм пул олдим. Ҳукуматимиз халқ тўғрисида шунчалик қайғураётгани шахсан мени тўлқинлантириб юборди. Биз нафақахўрлар газета орқали Президентимизга ўз миннатдорчилигимизни изҳор қиламиз!

Бекобод.

В. КОГАЙ,
талаба:

— Ҳозирги шароитда қўлингга 2000 дан зиёд пул тегса севинчингни яширолмай қолар экансан! Бу қувончнинг бош сабабчилари — Ватанимизнинг мустақиллиги ва Президентимизнинг 1995 йил 20 декабрь Фармони!

Айни кунларда минглаб, миллионлаб юртдошларимиз мустақилликнинг амалдаги самарасини кўриб қанчалик мағрурланаётган бўлсалар, ҳукуматимиз юритаётган сиёсатдан шунчалик бошлари осмонга етмоқда!

Тошкент тумани.

С. ЧУКИН,
нафақахўр:

— Бундан 35 йил бурун дунёни титратган Совет Иттифоқи меҳнаткашлар не машаққатлар эвазига топган-тутган пулини сариқ чақага арзимайдиган қилиб алмаштириб берган. Гап давлатнинг қудратида эмас, балки ҳукуматнинг ўз халқи ва меҳнаткашларининг манфаати йўлида жон куйдираётганида! Бугун миллионлаб ўзбекистонликлар таърифига тил ожиз бўлган ғамхўрликдан баҳраманд бўлиб турибдилар. Ҳиммати баланд давлатнинг келажаги порлоқ бўлади!

Олмалиқ.
(ЎзА).

Қашқадарё томонларда

ИШ БИЛГАНГА — МИНГ ТИЛЛО

Рузибой ака хусусий фирма очишга дадил киришди. Мақсадини Жейнов қишлоғида амалга ошириб, «Жасурбек» савдо ва ишлаб чиқариш фирмасини очди. Шундан сўнг унинг тармоқларини кенгайтирди, бир неча цехлар ташкил этди. Айни пайтда фирмада саккиз турдаги маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда. Булар асосан макарон ва турли ширинликлардан иборатдир.

Шуниси диққатга сазоворки, бу ерда тайёрланадиган маҳсулотлар бошқа ердагиларга қараганда анча арзон. Масалан, макароннинг бир килоси очиқ ҳиссадорлик жамиятлари дуконларида 36-40 сўм турса, бу ерда — 28 сўм. Парварданинг бир килоси бошқа жойларда 35 сумгача кўтарилган булса, мазкур фирмада 28 сўмни ташкил қилади. Шу боис фирманинг ўз харидорлари бор. Негаки юқорида айтганимиздек, маҳсулот арзонгина булиб қолмасдан, сифатли ҳамдир. Тумандаги тиббиёт муассасалари ва боғчалар учун озиқ-овқат маҳсулотларини асосан шу ердан харид қилишади.

— Кунига фирмада 150 килограмм макарон, 400 кило новвот, 180 килограмм парварда, 450-500 шиша яхна ичимлик ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда, — дейди фирма савдо дуконининг мудири Б. Бердиев. — Маҳсулотлар дуконимиз орқали харидорларга етказиб берилмоқда. Ўзимизда ишлаб чиқарилган маҳсулотларни айирбош қилиш ҳисобига жойлардан турли харидоргир озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат маҳсулотларини ҳам келтириб сотаяпмиз. Хуллус, ўз харидор-мижозларимизга эгамиз, улар сони кўпаётгани келажакда ишларимиз ривожини таъминлашга кафолат булади. Шунингдек, Файзулло Тошев, Дилшод Кенжаев, Фарҳод Аллоёров, Замира Тошева каби ишчиларнинг фидокорликлари туфайли ҳам ишларимиз ривожини бермоқда.

Ҳа, «Жасурбек» жамоаси бозор иқтисоди шароитида ишбилармонлик эвазига халққа манзур буларли даражада фаолият курсатмоқда.

Ф. ЭШҚУЛОВ.
Қашқадарё вилояти.

«ОЛИМП-601» — НОГИРОНЛАР МАШИНАСИ

Республика Ижтимоий таъминот вазирлигида ногиронлар учун мўлжалланган «Олимп-601» автомобили билан таништириш маросими бўлди. Автомобил «Олимп» Ўзбекистон-Америка қўшма корхонаси ходимлари томонидан яратилган.

Янги тўрт ўриндиқли автомобилга махсус жиҳозлар ўрнатилган. У арзонлиги, ёқилғини кам сарфлаши, таъмирлаш ва хизмат кўрсатиш ишларига кам маблағ талаб қилиши билан бошқа машиналардан фарқ қилади.

Таништириш маросимида сўзга чиққан Ўзбекистон ижтимоий таъминот вазири Б. Умурзоқов, «Олимп» қўшма корхонасининг бош директори С. Мукурдумов, уруш ногирони М. Ғуломов, Ўзбекистон ногиронлар жамияти раиси С.Убайдуллаев, «Маҳалла» республика хайрия жамғармаси раиси Ш. Темуров мамлакатимиз Президенти ҳамда республика раҳбарияти томонидан уруш ва меҳнат ногиронларига муттасил ғамхўрлик кўрсатиб келинаётгани тўғрисида гапиришди.

«Олимп» қўшма корхонаси тез орада ногиронлар учун мўлжалланган автомобилни ишлаб чиқара бошлайди. Корхонада йилига 30-40 мингта машина тайёрланиши режалаштирилмоқда. Машиналар республикамиздан ташқари Марказий Осиёдаги бошқа давлатларга ҳам етказиб берилади.

(ЎзА)

Одамлар ва тақдирлар

ЭЛ ДАРДИДА ЁНГАНЛАР

1992 йилнинг август ойида рўзномамизнинг бир неча сонида (6, 8, 10, 11 кунларида) таниқли журналист, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Холида Аҳророванинг ўз оталари ҳақида ёзган «Бедарак йўқолган» деган ҳужжатли қиссаларини қисқартириб чоп этган эдик. Холида Аҳророванинг оталари ҳамкасабамиз Саид Аҳрорий 1918 йилдан 1930 йилгача ижод этган муаллим, дипломат, шоир, журналист бўлганлар ва 1931 йил 25 апрелда Москва шаҳрида ОГПУнинг қарори билан РСФР Жиноят Мажмуасининг 158-моддасига кўра отувга ҳукм этилган ўн беш миллий истиқлолчининг бири бўлганлар. Ҳамкасбимиз Холида Аҳророванинг айтишларича эсларини таниганидан буён оталари изини излаб, охири отаи бузрукворларининг Москва шаҳридаги Бутирка турмасида азоб чекканларини ва ўттиз етти ёшида 1931 йил 23 майда отиб юборилгач, ўша ердаги Ваганков қабристонига яширинча кўмилганликларини аниқлаганлар. Истибдодга қарши — Ватанимиз мустақиллиги учун курашган «Миллий истиқлол» жамияти аъзоларидан бири бўлган журналист Саид Аҳрорий 1918 йилда Тошкентнинг Ўқчи маҳалласида «Ватан» номли мактаб очган, шу мактаб ҳузурида «Изчилар тўдаси» деган ёшлар уюшмаси ташкил этган, «Турк сўзи» ва «Бухоро аҳбори» газеталарига муҳаррирлик қилган, у Муҳаммад Саид Аҳрорий, Муҳаммад Саид Аҳрорийзода, Муҳаммад Саид, Саид Аҳрорий имзолари билан ижод қилган.

Қуйида Муҳаммад Саиднинг «Бухоро аҳбори» рўзномасининг 1920 йилнинг 29 ноябридаги ўнинчи сонида чоп этилган «Ёшларимизга» сарлавҳали мақоласини муштарийларимиз эътиборига ҳавола қиламиз.

Муҳаммад САИД

ЁШЛАРИМИЗГА

Фалокатзада бир халқнинг мадор тасаллиси, умид истиқболи ёшларинда, ёшлари, ёшларининг сони ва ташаббусларининдадир.

Бурунги зулм ва жабрлардан сўнг фалокатзада халқ ўз ёшларидан умидвор бўлмаса эди, аллақачон қаҳр бўлиб кетар эди.

Севикли ота ва оналаримиз, ҳамшираларимиз юртимизнинг йўлиққан фалокат вазоятини, биродарларимизнинг, ватандошларимизнинг дучор бўлган ҳақорат ва зулмларини кўриб эшитган чоғларида, шубҳасиз, юраклари сиқилади, кўзларидан ёш оқади.

У вақт ғам ва қайғу билан тўлган кўнгил ва руҳларини сиз ёшларга очиб йиғлаган кўзлари билан сизларга қараб тасалли топдилар. Улар умид этадиларки, бу фалокатли саҳналарнинг орқаларида юраклари ҳуррият ва интиқом билан уриб турган, юртнинг қайғулари билан ёнган ёшлар истиқболини ҳозирлайдилар, юлқилган зиёат ва фалокатларни куч-ғайратлари билан, жасорат ва ташаббуслари билан, илм ва маорифлари билан талофий этадилар. Қўлдан кетган ҳуррият ва номусни ўз ўрнига келтирадурлар.

Эй ёш! Уйла! Нима эдинг, нималар қилдинг! Боболаримизнинг у шарафли кунларини, у қаҳрамонона ҳаракатларини, ҳимматпарварона ва одилона даврини янгидан тирилтирдик... Йиллардан бери Шарқ халқининг душманларига соғин сигири бўлган, золимларнинг жавлонгоҳи бўлиб келган Бухорони у муродликдан тозалаб ҳақ ва ҳурриятнинг истнодгоҳи қилдик. Бухоро иқболининг тобдор юлдузларини яркиратдик.

Эй ёш! Бошингни кўтар, кўкрагингни шишир, юрагингни йўқла! Амин бўлгилки, тарбиясиз бир муҳитда етишган бўлсанг ҳам оталарингга ҳеч ҳам ўхшамаганлигингни ҳиссиётингда софлик, қонингда ғайрат ва шижоат манглайингда лиммо номус ва ҳиссиат, қўлларингда даҳшатли бир куч бор эканлигингни англайсан, у вақт эски азимсиз, ҳаёт ва суръат прустларига ожиз ва юраксизларга қарши кўнглингда бир нафрат сезасан!

Ёшлар!

Мен сизнинг атворингиздан, илм ва маърифатга бўлган иштиёқингиздан англайманки, сиз юракли ва истиқболга тайёр азимсоҳиби инсонларсиз. Ташаббусли ва ғайратлидирсиз!

Кўҳна одамлар каби амалдорлик ва мансабдорлик орқасидан югурадиган, ишдан қочган ялқов, қўрқоқ, хулоса сурунуга ва ўлимга маҳкум бечоралар эмассиз!.

Сиз? тарбиан маданиа ва ижтимояга берган аҳамиятингиз билан ҳақиқат ва инсониятпарвар эканлигингизни ва буни ишда кўрсатмак учун исбот этуга ҳозир эканлигингизни билдирмакчисиз. Ҳозирдан ҳаёт билан буғушмоқ, манглай терлари билан яшамоқ истайсиз. Бурунги одамлар каби ҳаётга мағлуб ва забун булиб ҳимоялар билан, илтимослар билан таъмин ҳаёт этувни, ожизона яшамоқни истамайсиз!

Яна узоқдан эшитаманки, халқнинг ижтимоий, иқтисодий ва аскарий бутун келажакдаги қутларини ҳозирлаб юртни фалокатдан бутун дунё мазлумларини жаҳонгирларнинг ҳужумидан сақламоқ, хароб мамлакатларни тараққий ва обод этдирмоқ, ҳар кишини ўз ҳурриятига эга қилмоқ, турли омиллар орқасида югурган турли унсурларни бир ғоя атрофида бирлаштирмоқ, барча мазлум ва бечораларни абадий қутқармоқ ва бахтиёр этмоқ истайсиз.

Эй ёш! Шу пўлат юракка, шу нуроний чеҳрангга ҳурматла дейманки:

Сен Инсазнамо бир ҳаркадирсан! (ўқиб бўлмади) Ҳаёт ва истиқбол шоҳрахининг энг шонли бир пешвосидирсан!

Юр! Камоли жасорат ва матонат билан юр! Доимо олға! Истиқбол сенгадир!

«Бухоро аҳбори» рўзномаси 1920 йил. N10, 29 ноябрь 1-2 бетлар.

Фарғона водийсида биринчи бўлиб Андижон шаҳридаги кардиология маркази ҳиссадорлик жамиятига айлантирилди. Энди маҳаллий врачлар томонидан юрак ва юрак қон-томир системаси аъзоларида турли тиббий операцияларни ўтказиш имкониятлари янада кенгайди.

Кардиология маркази Германия, АҚШ, Япония ва Швециядан келтирилган энг замонавий ускуналар билан жиҳозланган. Бу эса маҳаллий врачларга юрак соҳасидаги ҳар қандай мураккаб тиббий операцияларни ўтказишга имкон яратяпти. Бугунги кунгача бу ерда 200 га яқин ана шундай операциялар муваффақиятли амалга оширилди.

СУРАТДА: кардиология маркази раҳбари, профессор С. Турсунов ва тиббиёт фанлари доктори, Андижон медицина институти профессори Манзурахон Ғаниева операциядан бир қанча вақт ўтгандан сўнг бемор Қундузхон Расулова ўзини қандай ҳис қилаётганлиги билан қизиқишяпти.

Суратқаш: Ш. ОЛИМОВ. (ЎзА).

«САХОВАТ»НИНГ БУЮМ БОЗОРИ

Республика «Камолот» жамғармасининг Навоий шаҳар бўлими ҳомийлигида иш олиб бораётган «Саховат» ҳиссадорлик жамияти аъзолари, асосан, ёшлардан иборат. 45 нафар йигит-қиз меҳнат қилаётган жамиятга тадбиркор Зокир Облоқулов етакчилик қилмоқда.

Саховатчилар шаҳар ҳокимининг розилиги билан яқинда 544 ўринли тижорат буюм бозорини ишга туширишди. Натижада савдо-сотиқ қилишга рухсат олган кўплаб ёшлар иш ўринларига эга бўлдилар. Эндиликда пештахталарни арзон маҳсулотлар билан тўлдириш ниятида улгуржи савдо омборини очиш ҳам мўлжалланмоқда. Ҳозир бозорда савдо қилувчи ва харидорларга хизмат кўрсатишни яхшилаш учун қўшимча иш жойлари ҳам очилган. Шулар туфайли яна 27 нафар йигит-қиз янги иш жойларида фаолият бошладилар.

Баҳодир Ҳамроев, Азим Элмуродов, Жўрақул Эргашев, Шамсиддин Ниёзов каби тиниб-тинчимас ёшлар «Саховат»нинг тайёрлов савдо бирлашмасини туздилар. Бу бирлашма республикамиздаги жамики деҳқонлар, фермер хўжаликлар, жамоа хўжаликлардан шартнома асосида мева-сабзавот харид қилиб, бозорни арзон маҳсулотлар билан таъминлайди ва қиш мавсуми учун ғамлаб қўяди.

«Саховат» келажакда энг сифатли, гўзал қилиб қадоқланган маҳсулотларни ишлаб чиқаришни ҳам режалаштирган. Ҳозирча эса бозорга фақат сифатли, янги маҳсулотлар келтирилмоқда.

Тўлқин ЁРҚУЛОВ, Навоий вилояти.

Ҳамкорлик робиталари

ФРАНЦИЯ ЎҚУВЧИЛАРИ ЎЗБЕКИСТОНДА

Франциянинг «Севеноль» халқаро лицейи ўқувчилари қадимий Самарқанднинг меъморлик обидаларини таъмирлашда иштирок этиш имконига эга бўлдилар. Улар ЮНЕСКОнинг уюштган мактаблар дастури доирасида ўқитувчилари билан Ўзбекистоннинг бу маданий ва илмий марказига келишди. Республикамиз ўқув муассасалари ҳам бу дастурга қўшилган.

Ёш французлар Ўзбекистонда бўладиган 25 кун мобайнида Тошкент, Самарқанд, Бухоронинг диққатга сазовор жойларини кўрибгина қолмайди. Дастурнинг асосини мамлакатимиз ҳудудидаги археологик ва таъмирлаш ишларини амалга ошириш жараёни билан бевосита танишиш ташкил этади. Меҳмонлар ўзбекистонлик тенгдошлари хонадонларида истиқомат қиладилар, бинобарин ўзбек халқининг анъана ва урф-одатлари билан яқиндан танишади. Улар шунингдек, маданий-тарихий мавзуга бағишланган лекцияларни ҳам тинглаб, республикамиздаги кадрларни тиклашнинг кенг миқёсли дастури қандай амалга оширилаётгани тўғрисида тасаввурга эга бўладилар.

Бугунги кунда уюштган мактаблар халқаро дастурида 129 мамлакатнинг 3,5 мингдан ортиқ ўқув муассасаси иштирок этмоқда. Мазкур тадбир яқинда мамлакатимизнинг бир қанча мактабига бу дастурга аъзолик ҳақида гувоҳнома берилганидан кейин ташланган қадамдир.

Франция ўқувчиларининг Ўзбекистонга сафарини ЮНЕСКО ишлари бўйича Ўзбекистон Республикаси миллий комиссияси Парижнинг жаҳон мероси маркази ҳамда республика халқ таълими вазирлиги билан биргаликда уюштирган. Сафар охирида республика комиссиясида учрашув ўтказилиб, унда Ўзбекистон ва Европа давлатлари ўқувчиларининг бир-бирига юбориш режаси ишлаб чиқилади. Бундай сафарлардан мақсад — турли мамлакатлар мактаблари ва ўқувчилари ўртасида бевосита алоқаларни йўлга қўйиш, таълим соҳасидаги энг янги ахборотларни айирбош қилишдан иборат. Бу сафарлар ҳозирнинг ўзида мавжуд алоқаларнинг ҳам янада мустаҳкамлашига кўмаклашади.

А. ИВАНОВА, ЎзА мухбири.

Шу сонга хабар

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН

Андижонда «Ўрта махсус ўқув юртларида ўқув-тарбиявий жараённи такомиллаштириш» мавзуида республика илмий-амалий конференцияси бўлди. Бу тадбир Ўзбекистон олий ва ўрта махсус таълим, қишлоқ хўжалик, халқ таълими, соғлиқни сақлаш вазирликлари ҳамкорлигида ўтказилди. Анжуманда шунингдек, Европа ҳамжамияти комиссиясининг мазкур масала юзасидан махсус дастурини амалга ошириш билан шуғулланувчи вакиллари ҳам қатнашди.

Анжуманда бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида қишлоқ ёшлари касб-ҳунар таълими йўналишини ўзгартириш, жумладан, кичик ва ўрта бизнес, фермер хўжаликлари, аҳолига хизмат кўрсатиш соҳалари учун етук мутахассислар тайёрлаш алоҳида аҳамият касб этаётгани таъкидланди. Шу мақсадда ўқитишнинг анъанавий усулларини, замонавий ўқув технологиясини изчиллик билан қўллаш зарурлигига эътибор қаратилди. Мазкур масалалар юзасидан тавсиялар қабул қилинди.

КРАХМАЛДАН — СПИРТ

«Урганчёғ» ҳиссадорлик жамиятига қарашли кичик корхонада спирт ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Бор-йўғи қирқ квадрат метр майдонни эгаллаган бу корхонада хориждан келтирилган асбоб-ускуналар ўрнатилди. Улар ёрдамида бир кеча-кундузда юз литр спирт ишлаб чиқарилади. Буғдой, макка, арпа, сули, картошка, жавдар каби таркибида крахмал мавжуд бўлган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари спирт тайёрлаш учун хом-ашё бўлиб хизмат қилади.

МАҲАЛЛАДА ТЕННИС КОРТИ

Урганч шаҳрининг 67-даҳасида «Ҳидоят» деб номланган янги соғломлаштириш мажмуи очилди. «Урганчтрансгаз» корхонаси ҳомийлигида бу ерда бўш ётган ёпиқ чўмилиш ҳавзаси қайта таъмирланди, хиёбон ва теннис корти барпо этилди. Эндиликда мазкур даҳа маҳаллалари аҳолиси бўш вақтларини кўнгилли ўтказиш, маданий ҳордиқ чиқариш имконига эга бўлди.

Тарих ва тақдир

ВАТАН — МЕНИНГ САЖДАГОҲИМ

Бухоролик жадидлар ёшларга, айниқса, истеъдодли маърифатпарвар ёшларга миллатнинг келажаги сифатида умид кўзи билан қараганлар. Мамлакатдаги ижтимоий ўзгаришларда ислоҳот курашчилари жадидларнинг роли катталигига ишонар эдилар, уларга ёрдам бериш мақсадида асримиз бошларидаёқ яъни 1910 йилда жадидлар «Жамияти тарбияи Атфол»ни тузганлар. Бу ташкилотдан кўп қобилиятли ёшлар Европага, Миср, Туркия мамлакатларига таълим олиш учун хорижга юборилган. Фитрат ҳам бундай имкониятлардан четда қолмаган эди. У 1909 йилда ташкилот ёрдамида Туркиянинг Истамбул дорилфунунига ўқишга киришга муваффақ бўлади. Бўлажак олим Истамбул университетида ўқиш даврида шарқ адабиёти, санъати, тарихини чуқур ўрганади. Илғор ғояли, тараққийпарвар турк адабиёти вакиллари, турк адабиёти ва матбуоти орқали унга яқин бўлган ғарб адабиёти билан ҳам танишади. Ғарб ва Шарқ халқлари маданияти, адабиётлари ўртасидаги фарқларни ўз кўзи билан кўради, унинг сабабларини тезроқ англай бошлайди.

Фитрат Истамбул дорилфунунида ўқиш пайтида 25 ёшларда эди. У тўрт йил моддий жиҳатдан қийналиб яшаган. Айни пайтда ижод қилган, илк шеърлари ва турли мавзудаги мақолалари Истамбул матбуоти саҳифаларида нашр этилиб борилган. Фитратнинг синглиси Маҳбуба Раҳим қизининг (1962 йилда) ҳикоя қилишича, бу нашрлардан айримлари Фитрат қулида у қамоққа олингунча бўлган, кейин йўқолиб кетган. Дастлабки даврда яратган асарларининг аксарияти ҳам шу ерда нашр этилган. Шоир ўқиш даврида юртдошлари — илғор фикрли зиёлилар, адиблар, ҳамда ноширлар билан яқин алоқада бўлган ва улар билан ҳамкорлик қилиб келган. Масалан, Фитратнинг Истамбулдан Маҳмудхўжа Беҳбудийга кўплаб мактублар йўллагани, унинг «Ойна» журналида асарлари чоп этилгани маълум. Ёзувчи С. Айний ва Абдулвоҳид Мунзин билан ёзишмалар олиб борган. Бундан ташқари, у оила даврасидаги суҳбатлардан бирида Ҳамза, Сўфизода билан Истамбулдаги таҳсил пайтида танишганлигини эслатиб ўтган. Лекин бу учрашув ва унинг тафсилотлари тўғрисида бизда аниқ маълумотлар йўқ. Шоир Истамбул дорилфунунини 1919 йилда тугатиб, Бухорога қайтиб келган. Ана шу йиллари Файзулла Хўжаев, Абдуқодир Муҳиддиновлар ҳам Москвадаги 5 йиллик (1909-1913) таҳсилни тугатиб она юрти Бухорога келган эдилар. Қўлимизда Фитрат ижодини фалон йилда бошлади, деган ҳужжат йўқ. Лекин 1905 йилдан кейин унинг ижодий жабҳада фаоллаша бошлаганини кузатиш мумкин. У адабиётга шоир ва адабиётшунос сифатида кириб келди. Кўп ўтмай ўзини драматургия ва прозада ҳам синаб кўрди. У «Мунозара» (дастлабки номи «Ҳиндистонда бир фаранги ила бухоролик бир мударриснинг бир неча масалалар ҳам усули жадид хусусида қилган мунозара» асарини) Туркияга боришдан олдин 1908-1909 йилларда яратган. «Сайҳа» (Чорлов), «Сайёҳи ҳинди», «Раҳбари нажот», «Тарихи ислом» асарларини эса Туркияда таҳсил пайтида ёзган ва «Мунозара» 1908 йилда, «Сайҳа» 1910 йилда, «Сайёҳи ҳинди» 1911 йилда Истамбулда босилиб чиққан. «Раҳбари нажот» ва «Оила», 1914-1916 йилларда Бокуда нашр қилинган. Бу асарлар ўша даврдаёқ халқ орасида кенг тарқалди. Бошқа тилларга ҳам ўгирилди.

Сўл жадидлардан кейинчалик ёш бухороликлар ташкилоти ўсиб чиқди ва амирлик салтанатига қарши курашда фаоллик кўрсатди. Бунга Файзулла Хўжаев бошчилик қилди. Фитрат бу ташкилотнинг марказий комитетида саркотиб ва аъзо бўлиб қатнашди. Ҳатто ёш бухороликлар ташкилотининг ислоҳотлар лойиҳасини ҳам яратди. Бу ислоҳот лойиҳа ўша пайтда ташкилот томонидан қабул қилинган. Ислоҳотда давлат тузуми, хусусий мулк, миллий армия, вақф, иқтисодий масалаларига алоҳида аҳамият берилган.

Инқилобдан аввал Фитрат томонидан тузилган ва ёш бухороликлар комитети тасдиқлаган ислоҳотлар лойиҳасига юқори баҳо берган Файзулла Хўжаев шуларни ёзган: «Октябрь инқилоби яқинлашиб келаётган мана шу даврда ёш бухороликлар ташкилоти меҳнаткаш халқ оммаси, косиблар, солдат (сарбоз)лар, қисман деҳқонлар ичига кириб бориб амир истибдодига қарши курашувчиларнинг янги кадр вакилларини тайёрлаб берди». Бироқ Россияда В. И. Ленин бошчилигидаги Октябрь инқилоби тўнтарилиши Туркистон халқаларини умидли, тўғри истиқлол йўлидан адаштирди.

Бухоролик жидидлар гарчи инқилобни ҳаммаси бирдай қабул қилмаган бўлсалар-да, халқ озодлиги йўлида амирлик тузумига қарши курашдилар. 1917 йилнинг баҳорида жадидлар, илғор фикрли зиёлилар амирга қарши ислоҳот талаби билан намойишга чиқадилар. Амир бу намойишни қандай кутиб олгани тарихдан маълум. Жадидлар ва ёш бухороликлардан Ҳожи Мирбобо, Садриддин Айний етмиш беш дарра, Мирзо Нарзулло 150 дарра калтакланиб, зиндонга ташланадилар. Кўплар ўлдирилади. Файзулла Хўжаев, Абдувоҳид Мунзин, Абдурауф Фитрат ва жадидларнинг бошқа етакчилари амир жаллодлари қўлидан зўрға қочиб қутуладилар. Амир Олимхон Файзулла Хўжаев уйини оломонга талатиб, унин сиртдан ўлимга ҳукм этган эди. Жадидлар бу билан ҳам тинчимайдилар. 1918 йилнинг баҳорида Ф. Хўжаев раҳбарлигидаги ёш бухороликлар Туркистон АССР Халқ комиссарлари советининг раиси Ф. Колесов бошчилигидаги қизил гвардиячилар билан биргаликда амир салтанатига қарши юриш бошлайдилар. Лекин бу юришда амирнинг қўли баланд келиб, Қизилтепада яраш сулҳи имзоланади. Ундан кейин амир Ф. Хўжаев, А. Фитрат каби жадидларни салтанатнинг энг хавфли душманлари ҳисоблаб, сиртдан ўлим жазосига ҳукм этади.

Профессор Фитрат амалий фаолиятидан ташқари ижтимоий-маърифий ва ижодий фаолияти билан ҳам маърифатпарварлик, ғояларини ташувчи жадидчилик ғояларига хизмат қилди. У ижодининг дастлабки даврида яратган бир қатор асарларида феодал амирликдаги маърифат ва маданият жабҳаларидаги эскича қарашларни танқид қилди. Бухоро музофоти ва бутун Шарқ ва Ғарб маданияти ва адабиёт ютуқларидан ўрганишга чақирди. Алмос қиррали ижод соҳиби Фитрат «Сайёҳи ҳинди» номли машҳур асарида: «Европаликлар ўзларидан келажак учун ёдгорлик қолдирадилар, ҳар куни яхшилик учун бир сарой қурадилар. Биз мусулмонлар эса келгуси авлод бизни унутмасин учун биздан ёдгорлик қолсин деган нарсани эсга олмаймиз. Ҳатто ўз оталаримиз ва буюк одамларимиз қолдирган ёдгорликларни вайрон ва харобага айлантирамиз», — деб дард, алам билан ёзади. Адиб асарлари асосида она юртни, Ватанни улуғлаш, муқаддас Ватанни ҳимоя қилиш, халқни озодлиги ва эркинлиги ва истиқлол мавзуи ётади. Ватанпарварлик ҳис-туйғулари билан тўлиб-тошган «Сайёҳа» шеърий тўпламига кирган «Менинг Ватаним» номли шеърида у шуларни ёзади: «Ватан у менинг жону таним, саждагоҳимдир. У, менинг тўлин ойим, тинч-омонлигим, иззатим, шарафим, Каъбам, қиблам ҳамда гулистонимдир». Ёки бошқа бир шеърида «Йиғла бир оз, ўксизланган тилагим, мен ҳам сендай бахтсизликка тутилдим», деб юрт тақдиридан куюнади. «Темур сағанаси» драмасида эса қаҳрамони тилидан «Ҳоқоним, эзилиб таланган, таланиб йиқилган, йиқилиб яраланган турк элининг бир боласи сендан кўмак истарга келди. Боғлари бузилган, гуллари сўлган, булбуллари учирилган Туроннинг бир қоровули сенга арз этарга келди», дея Ватан тақдири ҳақида улуғ аждодимизга мурожаат қилади. Бундай мурожаат Фитратнинг бошқа асарларида ҳам кўплаб учрайди. Булар ўз даври учун илғор фикрлар эди. Фитрат чор россиясининг Туркистондаги мустамлакачилик сиёсатига қарши эди.

Ана шундай илғор фикрлар учун ҳам унинг асарлари, умуман жадид адабиёти таъқиб қилинди. Амирлик даврида жадидлар шаккокликда «Кофирлик» ва исёнкорликда айбланди, чор ҳукумати эса уларни мустамлакачиликка қарши турганлари, халқ озодлиги, истқлол учун курашганлари сабабли таъқиб этди.

Фитратнинг асарлари совет ҳокимияти даврида ҳам қораланди. Шоирнинг муҳолифлари унинг миллий мафкурасини, истиқлолчи илғор ғоялари, ватанпарварлик руҳидаги юксак асарларини миллий маҳдудлик намуналари деб атадилар. Унга миллатчилик ёрлиғини осдилар. Асарларини йўқ қилиб, ўзини қамадилар.

Агар унинг ҳаётини шартли равишда бир неча босқичларга бўлиб ўрганиш зарурати туғилса, бу давр ҳаётини ижтимоий тақдиридаги энг фаол босқич деб аташ мумкин. Фитрат 1917 йилда бир ой фурсат Самарқандда чиқадиган «Ҳурият» газетасига муҳаррирлик қилади. 1918 йилда «Колесов воқеалари»дан кейин Тошкентда ўз фаолиятини бошлаган Фитрат Бухоро коммунистик партияси сафига киради. 1919 йилнинг июнида эса коммунистларнинг 1 қурултойида сайланган Бухоро Компартияси Марказий Қўмитасидан ўрин олади. Унинг бу давр ҳаётидаги бир ҳужжат ҳам эътиборга моликдир. 1920 йилнинг 2 январида Тошкентда Бухоро Компартиясининг III фавқулодда съезди очилади. Унда съезд қатнашчилари номидан Бухоро Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби Нажиб Ҳусаинов ва Марказий Қўмита аъзоси Абдурауф Фитрат имзоси билан Москвага, Шарқ халқлари «Халоскори» В. И. Ленинга телеграмма жўнатилади. Телеграммада шундай дейилади: «Бухоро коммунистларининг III фавқулодда съезди қатнашчилари Сизга — Шарқнинг мазлум меҳнаткашлари озодлиги учун толмас курашчига ва дунёвий инқилобнинг буюк ижодкорига саломлар йўллайдилар. Сиз ҳурматли устоз кўп йиллар бардам, соғ-саломат бўлинг деган истагимизни қабул қилинг. Бухоро коммунистлари ўзларининг бутун кучини коммунизмнинг улуғ ғояларини ҳаётга татбиқ этиш учун ва мусулмон йўқсулларининг порлоқ келажаги учун курашадилар, деб ишонтиради. Яшасин совет ҳукумати! Яшасин дунёвий инқилобий йўқсуллар!

Раис Нажиб,

Котиб Фитрат».

Бу телеграммани шунинг учун келтираяпманки, Фитратнинг муҳолифлари уни инқилобни яхши кутиб олмаганликда айблайдилар, ваҳоланки, ушбу ҳужжат унинг ноқалбан бўлса ҳам инқилобнинг «курашчиларидан» бири бўлганлигини кўрсатади. У ҳам кўплар қатори Ленинга ишонган эди.

(Давоми бор).

(Боши ўтган сонда).

Болалар қандай дам олишмоқда

ЁЗ СОЗ ЎТМОҚДА

Мактабларда ўқишлар тугаб, ўқувчиларнинг яйраб дам оладиган таътил кунлари бошланди. Уч ой давомида болаларнинг уйда ўтириб, зерикиб қолмасликлари учун ота-оналар бирор чоралар кўриш тараддудига тушишади. Бу муаммоларни ота-оналарнинг ўзлари ҳал қила олмасликлари табиий. Болаларнинг таътилни мароқли ўтказиш учун республика «Камолот» жамғармаси нима ишлар қилаяпти? Ана шулар хусусида, «Камолот» жамғармасининг болалар ва ўсмирлар билан ишлаш бўлими мудири Сабоҳат Шукурова мухбиримизга қуйидагиларни гапириб берди:

— Мана, ўқувчиларнинг ёзги таътил мавсуми бошланганига бир ой бўляпти. Эндиликда кўпгина болаларимиз юртимизнинг хушманзара, баҳаво жойларидаги оромгоҳларга бориб, мириқиб дам олишмоқда. Уларнинг кўнгилдагидек ҳордиқ чиқаришлари учун бу масканларда барча шарт-шароитлар яратилган. Халқ таълими вазирлиги, республика касаба уюшмалари федерацияси, «Камолот» жамғармаси ҳамкорлигида қатор тадбирларни ишлаб чиқди. Аввало «Болаларни соғломлаштириш ва дам олдириш» дастури тайёрланди. Оромгоҳларда ишлаш учун мураббийлар, етакчилар тайёрланиб, уларга услубий жиҳатдан ёрдам бериш учун қўлланмалар тарқатилди. «Камолот»нинг жойлардаги болалар ва ўсмирлар билан ишлаш бўлимлари ходимлари тез-тез оромгоҳларга бориб, турли кечалар ташкил қилиш, тадбирлар ўтказиш, методик маслаҳатлар бериш билан тарбиячилара яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Айни кунларда вилоятлардаги оромгоҳлар ҳам болалар билан гавжум. Шунингдек, бугунги кунда «Камолот»нинг болалар ва ўсмирлар билан ишлаш бўлими Қримдаги халқаро болалар дам олиш маскани — «Артек» билан алоқа ўрнатиб, «Ўзбекистонлик болаларнинг қора денгиз бўйида дам олиб келишлари учун имкониятлар яратмоқда. Келгусида украиналик болаларнинг ҳам мамлакатимизга келиб ҳордиқ чиқариши режалаштирилди. Бундан ташқари, юртимиз фарзандларининг Англия, Италияга сафарларини ташкиллаштириш устида ишламоқдамиз.

Албатта, болаларимиз ўзга мамлакатларга бориб, дунё кўрсалар, турли миллат болалари билан учрашсалар, дуст тутинсалар, бир-бирларининг ватанлари, миллий урф-одатлари ҳақида тасаввурга эга бўлсинлар. Мақсадимиз болаларимиз таътилнинг ҳар бир кунини мароқли ўтказиб, ўқув йилига янги куч ва ғайрат билан борсинлар.

(Ўз мухбиримиз).

Мамлакатимиз шифобахш масканлари

«ЗОМИН»ДА ШИФО ТОПАСИЗ

Таниқли ёзувчининг ҳикоясида тасвирланишича, хориждаги ватандошларимиздан бири кексайган чоғида ота юртига келади, она тупроқни тўйиб-тўйиб ҳидлайди. Ҳамроҳларининг қаршилигига қарамай саҳрога чиқиб, қайноқ қумга белигача қўмилиб ётади. Пешонасидан реза-реза терлар билан бирга кўзларидан қайноқ ёшлар тўкилади. Болалигини эслайди. У узоқ хориждаги «Худо хоҳласа юртимга борсам, худди отамдек қумга кўмилиб ётаман, юртимнинг қайноқ қуми ҳам белимдаги, ҳам дилимдаги дардларни тортиб олсин», дея ният қилганди...

Тан олиш керакки, биз ватандошимиз орзу қилгандек, баъзан юртимизнинг гўзал масканларини, шифобахш жойларини қадрига етмаймиз. Қрим, Сочи каби узоқ оромгоҳларга отланамиз, чунки «фалон жойда даволаниб, дам олиб келдим» дейишни ёқтирамиз. Ҳолбуки Ўзбекистон деб аталмиш жаннатмакон ўлкага талпиниб, умрида бир марта бўлса ҳам шу ерга келиб зиёрат қилишни, тупроғини кўзига тўтиё айлашни орзу қилиб яшаётган ватандошларимиз, хорижликлар жуда кўп.

Мен яқинда Зомин туманидаги хушҳаво тоғлар бағрига жойлашган «Зомин» сиҳатгоҳида даволаниб, дам олиб қайтдим. Тўғрисини айтганда, шунча пайтдан бери бу ерга келмаганимга афсусландим. Ҳавоси мўътадил, сипқориб тананг яйрайди. Белгиланган муддат бир зумда ўтиб кетди. Лекин бу жойдан ҳеч кетгимиз келмасди. Сиҳатгоҳ бош шифокоридан тортиб, то оддий хизматчиларигача эскидан танишдек, туюларди назаримда.

«Зомин» даволаниш сиҳатгоҳи денгиз сатҳидан қарийб 2 минг метр баландликда жойлашган. Бу ер асосан нафас олиш йўлларини даволашга мослашган бўлиб, бир вақтнинг ўзида 500 киши даволаниб, дам олади. Сўлим гўшада, барча шароитлар муҳайё. Кутубхона, кинозал, видеохона, буфет эртаю-кеч ишлаб туради. Истасангиз шахмат-шашка ўйнашингиз, теннис, волейбол билан шуғулланишингиз мумкин. Ҳар оқшом ёшлар учун кўнгилочар, қизиқ-қизиқ тадбирлар ўтказилади.

28 та хонада тиббий муолажалар кўрсатилади. Шулардан энг асосийларидан бири туз билан даволашдир. Малакали уқаловчилар оғриғингизни моҳир қўллари билан тортиб олаётганга ўхшайди. Нафас йўллари касалланган беморларга барча самарали даво усуллари қўлланилади. Хушбўй, йод-бром ванналар, сувли муолажалар, шифобахш сауна ҳам бор.

«Зомин»даги шифокорларнинг ҳаммаси малакали, энг муҳими ўз касбларини астойдил севишади. Уларнинг ширин сўзларини эшитиб, муомалаларини кўриб дори-дармонсиз ҳам тузалиб кетасиз. Мен бош шифокорнинг даволаш ишлари бўйича ўринбосари Одилжон Мамажонов, 3-бўлим мудири Жуманазар Алмаматов, ҳамширалардан Ўғилой Бердиёрова, Манзура Бозорбоева, Шоира Душановалар ҳақида илиқ сўзлар эшитдим.

Дам олувчиларнинг таъби нозикроқ бўлади. Ҳар қандай таомни ҳам иштаҳа билан тушираверманди. «Зомин» ошхонасида ана шуни ҳисобга олиб, деярли ҳар куни бир-биридан тотли, тўйимли таомлар тайёрланади. Бунда ошпазлардан Тамара Шералиева, Энвер Челебоевларнинг хизматлари катта бўлмоқда.

Даволаниш маскани 1988 йилда ишга туширилган. Шундан бери унга Иноятилла Эргашев раҳбарлик қилиб келмоқда. Ўтган давр мобайнида сиҳатгоҳда минглаб одамлар даволаниб, дам олиб қайтишди. Улар орасида оддий ишчидан тортиб халқ артистигача, ҳатто вазирларгача бор.

Хуллас, «Зомин»дан қушдек енгил бўлиб қайтдим. У ерга яна боришни дилимга тутиб қўйдим. Сиз ҳам дардларингиздан форит бўлишни истасангиз, мириқиб дам олмоқчи бўлсангиз ўша ерга боринг.

Орзиқул МАЪМУРОВ, «Чиноз ҳаёти» газетаси муҳаррири.

Самарқанд томонларда

ЭҲСОН

Ургутдаги даволаш-диагностика марказига «Сименс» фирмасининг жаҳонга машҳур тиббий даволаш ускуналари келтирилди. Бу учун «Узбат» қўшма корхонаси 250 минг доллар ҳадя этди.

Бу замонавий тиббий даволаш ускуналари билан энди фақаттина беморларга юракдан хизмат кўрсатиш ният этилади.

«Узбат» қўшма корхонасининг саховати ургутликларга аввалдан ҳам маълум ва машҳурдир. Чунки Янги йил арафасида камтаъминланган оилалар, ногиронлар, қариялар учун 100 минг сўмлик совғалар топширилганди. Наврўз байрами тантаналарини кўнгилли ўтказиш учун эса 300 минг сўм эҳсон этилганди.

ЯНА БИР ҚУЛАЙЛИК

Ургутдаги Тегинабегим қишлоғида эса республикада биринчи бўлиб қишлоқ врачлик марказы иш бошлади. Бу ерда малакали врачлар хизмат кўрсатишмоқда. Қишлоқдагилар энди даво истаб туман марказига бориб юришмайди. Қишлоқ врачлик марказида барча шароитлар яратилган. Турли текширувларни ўтказиш ва беморга ташхис қўйиш учун керак бўладиган лабораториялар, функционал диагностик хоналари мавжуд. Катталар ва болалар учун кундузги стационар бўлими ҳам ана шу марказ қошидадир.

«ШУМ БОЛА» ҲАМ МУКОФОТЛАНДИ

Болалар учун қўйилган саҳна асарларининг республика кўрик танлови ўтказилганидан хабаримиз бор. Бу танловда самарқандликлар ҳам иштирок этишди. Каттақўрғон шаҳридаги Абдулҳамид Мажидий номли театрнинг ижодий жамоаси томонидан ижро этилган «Шум бола» спектакли ўша танловда икинчи ўринга лойиқ деб топилди. Шум бола образини театрнинг истеъдодли актёри Искандар Султонов маҳорат билан ижро этган. Асардаги Қозоқ хотин ролини ижро этган Мавлуда Аминова кўрикнинг махсус совғаси билан тақдирланди.

БИЛИМ ЮРТИ — 75 ЁШДА

Самарқанддаги тиббиёт билим юрти ташкил этилганига 75 йил тўлди. Ана шу билим юрти Самарқандда тиббий ҳамширалар тайёрлашга асос солган. Ўтган йиллар ичида бу ерда неча минг-минг тиббиёт ҳамширалари, фельдшерлар тайёрланди. Уларнинг орасида фан докторлари ҳам бор. Билим юртида, шаҳардаги Ҳ. Олимжон номли театр биносида ўтказилган тантаналарда билим юртини турли йилларда тамомлаганлар, меҳмонлар, жамоатчилик вакиллари иштирок этишди ва билим юрти жамоасини қутлашди.

САМАРҚАНД ЧИННИСИ

Самарқанднинг «Пахта», «Узум» «Гултож» каби чинни йиғмаларига ҳали-ҳануз талаб катта. Ҳар бир ўзбек хонадонининг кўрки ўша чиннилар. Чинни заводи жамоаси ўзларининг 25 йиллик тўйини нишонлашди.

Заводдаги ишчи сулолаларига ҳамма ҳавас билан қарайди. Етти опа-сингил Шукуровалар, тўққиз оға-ини Ризаевларни ҳурмат билан тилга олишади.

Бу ерда 50 хилдаги чинни буюмлар тайёрланмоқда. Чиннилар маҳаллий хом-ашёдан тайёрланаётгани боис иқтисодий қийинчилик шароитида ҳам завод 99 фоиз қувват билан ишламоқда.

Г. АЛИБОЕВА, ўз мухбиримиз.

«Ўзбекистон — Ватаним маним»

«КИМ СЕНИ МАҚТАЙДИ МЕН МАҚТАМАСАМ»

(Одил бахши қўшиқларини тинглаб...)

Одил бахши Эргашев Қашқадарё вилояти Чироқчи туманидаги «Чияли» жамоа ширкат-хўжалигининг Аннарўз қишлоғида яшайди. Чехов номли мактабнинг Х синфида ўқийди. Халқ оғзаки ижоди терма, қўшиқ ва достонларни севиб куйлайди. Анъанавий қўшиқ ва достонлар ташқари у она юрт ҳақида термалар ҳам ижод қилади. Ҳали 6-синфдалигидаёқ Республика иқтидорли ўқувчиларининг кўрик-танловида муваффақиятли иштирок этиб, фахрли II-ўринни эгаллаганди. Унинг «Ким сени мақтайди, мен мақтамасам» термаси туман миқёсида ўтказилган «Ўзбекистон — Ватаним маним» қўшиқлар кўрик танловида фахрли II-ўринни эгаллади. Одилжон ҳали бахши-шоир сифатида ички овоз билан куйлашга ўтмаган бўлса ҳам унинг қуввайи ҳофизаси, дўмбира чертиш маҳорати келгусида уни яхши шоир бўлишига умид бағишлайди.

Гози РАҲМОН,
Ўзбекистон Ёзувчилари уюшмаси аъзоси.

Ўзбекистон мустақиллигининг 5 йиллигига бағишлов — терма

Сенга турлик-турлик сўзлар сайлайин,
Ватаним борингни таъриф айлайин,
Шундан бошқа ҳунарим йўқ найлайин,
Ким сени мақтайди, мен мақтамасам.

Бу ёруғ дунёда кўпдир сўқирлар,
Ҳар хил гапни билар-билмас тўқирлар.
Муллалар ҳам билганини ўқирлар,
Ким сени мақтайди, мен мақтамасам.

Яхшидир ким билса кўрби чоғини,
Ҳар ким Миср билар туба-тоғини,
Булбуллар куйлашар чаман-боғини,
Ким сени мақтайди, мен мақтамасам.

Айланар дўмбирам, тили бийроним,
Қанотинг ёз энди, оғоч жийроним,
Қашқамсан, Жайҳуним, Сиру-Сурхоним,
Ким сени мақтайди, мен мақтамасам.

Сувлар шовқин солиб оқар сойларга,
Дунё бўлингандир фақир-бойларга,
Худойим ризқ берар яхил жойларга
Ким сени мақтайди, мен мақтамасам.

Ахил мамлакатга ҳақдан калом бор,
Ҳурлик ваъда этган лавҳи қалам бор,
Шу кунларга биздан шукру салом бор,
Ким сени мақтайди, мен мақтамасам.

Худосини таниганлар кул бўлмас,
Раҳбар яхши бўлса эли кул бўлмас,
Ҳақ танлаган йўлда ўнгу-сўл бўлмас,
Ким сени мақтайди, мен мақтамасам.

Не кунлар кўрмадинг бағри куюгим,
Ўзбекистон — онажоним буюгим.
Омон бўл, жаннати ҳурдай суюгим,
Ким сени мақтайди, мен мақтамасам.

КЕЛИНОЙ ТЕРМАСИ

Келинойдан айта-я
Сўзима сўзга мата-я
Юраккинам чарсиллаб
Учқунланса қайта-я.

Келиной кимнинг келини
Сўраб билай элини,
Шом қилмасин қайнона
Ой келиннинг дилини.

Келиной кимнинг келини
Авайлайди белини
Кўзғалмасин қайнота
Юрагининг хилини.

Келиной кимнинг келини
Айтмане гапнинг зилини
Қайнсинглиси безиллаб
Қичитмасин тилини
Келиной кимнинг келини.

Борим элга айта-я
Гуйима-гўйим мата-я
Қиш қуёши куйдирса
Саратонда қайта-я.

Дарвозамнинг қулфи бор
Уни чертиб ўтар ёр,
Ҳилпиллаган келиннинг
Райҳон, бўйлик зулфи бор.

Қумрол қоши сурмалик
Жияклари бурмалик
Тола-тола кокили
Тол ипакдек ўрмалик.

Юзи тўлин ойдайин
Киприклари ёйдайин,
Қиқирлаб кулишлари
Кишнаб турган тойдайин.

Ҳаёси бор кўнглида
Куёв балкир [illegible] йўлида
Этагидан қуйкарсин
Чиялининг чўлида.

Айтганларим кўп бўлсин
Бўталоғи кўп бўлсин.
Ғанимлари ховжираб
Гулхайридай чўп бўлсин
Келиной кимнинг келини.

Одил Шоир ЭРГАШЕВ.

Бошловчилар учун сабоқлар

«Лотин ёзувини ўрганамиз»

Тўртинчи сабоқ. H, J, K, L, M ҳарфлари.

***H** бўғиз* товуши бўлиб, талаффузда товуш пайчаларининг ўзаро яқинлашувидан ҳосил бўлади. У чуқур тил орқа товуши Х га нисбатан юмшоқ талаффуз этилади. Масалан: ҳамма — hamma, ҳам — ham, ҳозир — hozir, Ҳайдар — Haydar, ҳўл — Ho'l, ҳандалак — handalak, ҳимоя —himoya.

Бу ҳарф криллдаги катта Ҳ фонемасини ифода этади. Бунинг кичик шакли h дир. Ёзмадаги катта шакли Н ва кичик шакли h дир.

Н сўзларнинг барча бўғинларида, сўз боши, сўз ўртаси ва охирида кела олади:

Сўз бошида: ҳоким — hokim, Ҳайдар — Haydar, ҳаракат — harakat, ҳадис hadis, ҳакка — hakka, ҳужжат — hujjat каби.

Сўз ўртасида: баҳор — bahor, Қаҳҳор — Qahhor, Қаҳрамон — Qahramon.

Сўз охирида: никоҳ — nikoh, ислоҳ — isloh, Аллоҳ — Alloh.

Қуйидаги матнни лотин ёзуви бўйича ёзма шаклда ифода этинг: «Атоқли ўзбек ёзувчиси Иброҳим Раҳим шу йил, 15 октябрда саксон ёшга тўлади. Иброҳим ака ўзбек адабиётига Улуғ Ватан уруши мавзусини ўз роман ва қиссалари орқали олиб кирган йирик ёзувчидир.

Ёзувчи 30- йилларда, яъни 1935 йилда «Ёш ленинчи» газетасида фаол қатнашган ва оз муддат ишлаган; 1937 йилдан «Қизил Ўзбекистон» газетасида фаолият кўрсатган қалами ўткир журналист ҳамдир».

J ҳарфи ҳозирги рус ёзувидаги Ж ни ифодалаб, бу, талаффузда икки хил вазифани бажаради. Бу жарангсиз, тил олди, сирғалувчи ундош товушини ифода этиб: аждар — ajdar, журнал — jurnal, сюжет — ciyjet сингари сўзларда фаол келади. Худди шунингдек, Ж ҳарфи кўп ўринларда тил олди, портловчи, қоришиқ товушни билдиради: жавоб — javob, жизза — jizza, жийда — jiyda, тижорат — tijorat, журъат — jur'at, жўжа — juja, жажжи — jajji, мажақламоқ — majaqlamoq, мижжа — mijja, ғижжак — ģjjak каби.

Қуйидаги лотинда битилган қўлёзма матнни крилл ёзувига айлантиринг:

«Quvada ariq chopish ishlari o'zibolarchilioo toshlab ao'yilgon. Bu narsa chigit ekish ishlarida ligorishga ziyon beradir».

Иброҳим Раҳим. «Ёш ленинчи», 1935, 18 июнь.

K ҳарфи саёз тил орқа товуши бўлиб, талаффузда кўпроқ сирғалишга мойилроқ. Бу ҳолат (к>х) жарангсиз т ёки с товушлари билан ёндош келганда учрайди: мактаб (мах'тап) — maktab, чўкди (чўх'ти) — chokdi, яктак (ях'так) — yaktak сингари.

Бу ҳарф лотинга криллдаги катта ҳарф шаклида қабул қилинди, босма кичик шакли ҳам худди айнан сақлаб қолинди. Бу ҳарфнинг ёзмадаги катта шакли ҳам ҳозирги рус ёзувидаги шаклда, кичик ёзма кўриниши эса k ҳолатида берилган. Масалан, ёзмадаги катта ва кичик кўриниши қуйидагича: K, к, Китоб — kitob, каклик — kaklik, кўл — ko'l, ука — uka, билак — bilak. К товуши сўзларнинг ҳар уч позициясида, яъни сўз боши, ўртаси ва охирида кела олади:

Сўз бошида: ким — kim, кўрсат — ko'rsat, Кимсан — Kimsan каби.

Сўз ўртасида: кўклам — ko'klam, макарон — makaron, чўк — cho'k.

Қуйидаги лотинда (ёзма шаклда) ифодаланган матнни русча ёзувга ағдариб, ёзув қоидаларига риоя этинг: Rossiya Davlat dymasining SSSRni tiklash to'grisidagi qarori surbetlarcha chiqarilgan hujjat boldi.

L ҳарфи тил олди, жарангли, сонор товушини билдиради. Бу товуш лола, — lola, лойиқ — loyiq, тамал — tamal, кулол — kylol каби сўзларда сирғалувчилик вазифасини ўтайди. Бу товуш кўпинча сонор, яъни бурун товуши Р билан метатеза ҳодисасига учрайди, яъни ўрин алмаштиради. Масалан: девол (дувол) — devol//девор — devor//анжир — anjir//анжил — anjil//толариқ — tolariq//занжир//занжил — zanjir.

Lнинг босмадаги кичик кўриниши i, ёзмадаги катта кўриниши L ва кичик шакли l ҳолатда олинган. Бир сўз билан айтганда L рус ёзувидаги Л ни билдиради.

Бу товуш-ҳарф сўзларнинг барча бўғинларида кела олади:

Сўз бошида: латиф — latif, Лаъли — la'li, лобар — lobar.

Сўз ўртасида: алла — alla, балли — balli, таълим — ta'lim.

Сўз охирида: Билол — Bilol, Жалол — Jalol, кулол — kulol.

Ушбу матнни лотин ёзувига ағдаринг:

«Ёш ленинчи» газетаси 20-йилларнинг ўрталаридан чоп этилган бўлса, бу давр ичида Туркистон ёшларини ахлоқий ва ғоявий жиҳатдан тарбиялашда жуда катта ишлар қилди.

Газета саҳифаларида қатағонга учраган жуда кўплаб журналист ва ёзувчиларимизнинг асарлари чоп этилган. Чунончи, 1936 йилда улкан шоир Элбекнинг «Барот ботир», шу йили Усмон Носирнинг «Исроил», Шайхзоданинг «Бувихон» каби достонлари, Абдулҳамид Мажидийнинг «Узбекнома» одаси чоп этилиб, бутун ўзбек адабиётида воқеа бўлган эди».

М ҳарфи ҳам Л га ўхшаш бурун товушидир. Унинг характерли хусусиятларидан бири — айтилишига кўра портловчи, лаб ва жарангли товушдир.

М ҳарфи босмада катта ҳамда ёзмада катта шаклда криллда қандай берилган бўлса, аслича олинган. Бу ҳар икки шакл ёзмада кичик кўринишда қуйидаги ҳолатда ифода этилган: m, m. Бу ҳарф ҳам ёзмада ва талаффузда сўзларнинг боши, ўртаси ва охирида келади:

Сўз бошида: май — may, муборак — muborak, Муҳаббат — Muhabbat, мамлакат — mamlakat, мамнуният — mamnuniyat, мироб — mirob, Миср — Misr.

Сўз ўртасида: ҳамма — hamma, Наманган — Namangan, Жамила - Jamila, жумла — jumla, намуна — namuna, нимжон — nimjon каби.

Сўз охирида: Карим — Karim, чарм — charm, Салим — Salim, мум — mum, муаллим — muallim, муслим — muslim, Муҳаррам - Muharram каби.

Ушбу матнни лотин ёзувига қўлёзма тартибида ўгиринг:

«Йирик журналист Сотиболди Йўлдошев «Ёш ленинчи» — «Туркистон» газетасига 50-йилларда ўн йилга яқин муҳаррирлик қилиб, жуда кўплаб ёшларни маънавий ва ахлоқий жиҳатдан тарбиялади.

У муҳаррир бўлган даврларда газетада йирик ёзувчи, шоир ва журналистлардан Шотурсун Ғуломов, Анвар Бўрибоев, Қамариддин Исломов, Суҳроб Йўлдошев, Муҳаммаджон Қўшоқов, Зоҳид Отахонов кабилар тер тўкиб ишлаганлар».

ҲАЙДАРАЛИ УЗОҚОВ.

ҲАРФ НОМИ	БОШ ҲАРФГА МИСОЛ	КИЧИК ҲАРФГА МИСОЛ	ҲАРФ НОМИ	БОШ ҲАРФГА МИСОЛ	КИЧИК ҲАРФГА МИСОЛ
Aa	Andijon	anor	Qq	Quva	qalam
Bb	Buxoro	bozor	Rr	Ravshan	rahbar
Dd	Dilshod	devor	Ss	Samarqand	savdo
Ee	Erkin	elkan	Tt	Toshkent	taqvo
Ff	Farğona	faqir	Uu	Urgench	usta
Gg	Guliston	gavhar	Vv	Vohid	varaq
Hh	Halil	hayrat	Xx	Xiva	xalq
Ii	Ikrom	istiqlol	Yy	Yorkent	yoshlik
Jj	Jizzax	jilja	Zz	Zafar	zamon
Kk	Karim	kema	Õõ	Õsh	oq
Ll	Lobar	Luqma	Ğğ	Ğulom	ğoz
Mm	Marğilon	meva	Sh sh	Shahrisabz	sher
Nn	Navoiy	nasab	Ch ch	Chinoz	chehra
Oo	Oybek	osmon	Ng ng	–	mening
Pp	Parkent	paxta			

ЭСЛАТМА: Матнда келтирилган лотин ёзувини ҳамма вақт ҳам тўғри ифодалаш имкони бўлмаганлиги учун жадвалда келтирилган мисолларга эътибор беришингизни сўраймиз.

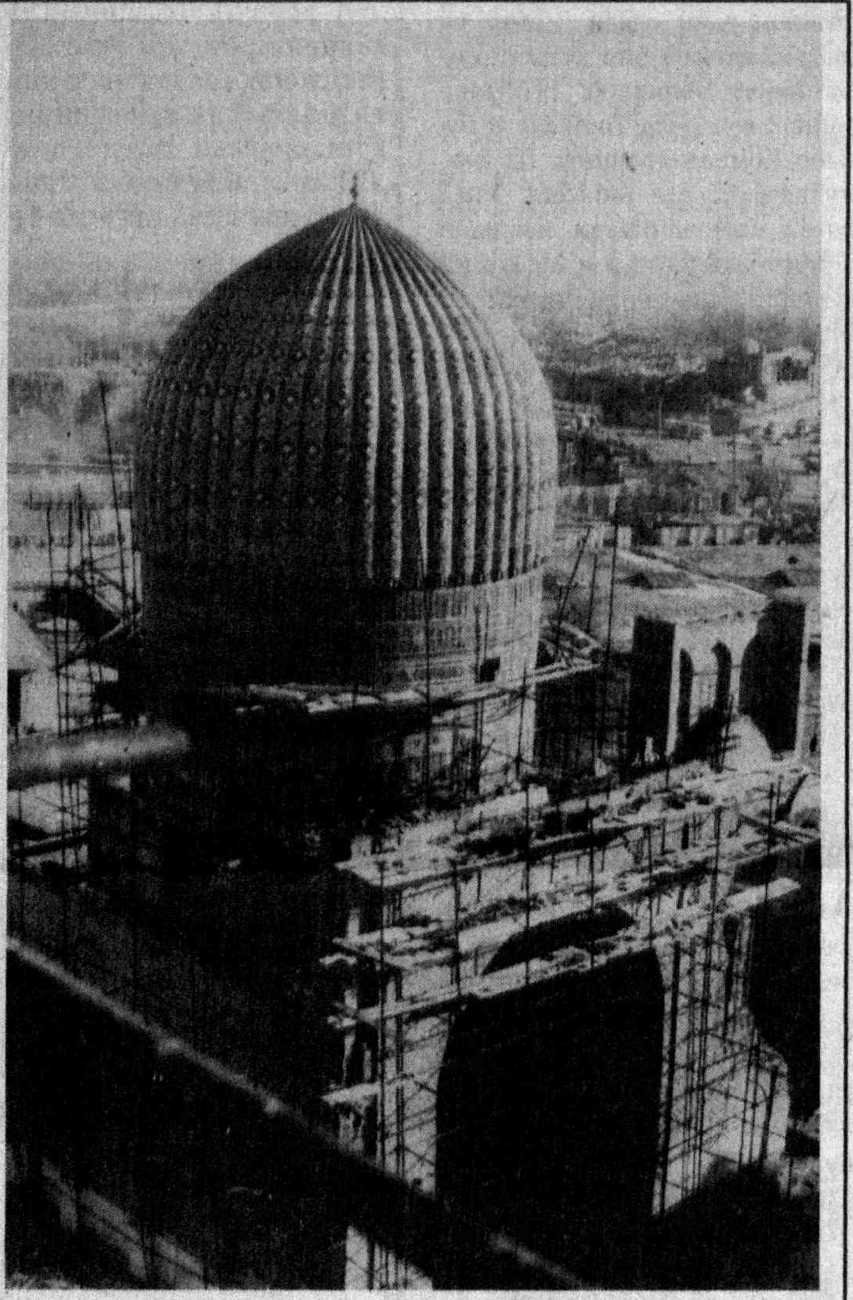

Бугун ҳам олам аҳлини ҳайратга солиб турган, буюк аждодларимиз қолдириб кетган боқий иморатлар, ўлкамиз кўркига кўрк бағишлаб савлат тўкиб турибди. Ўтган йиллар, асрлар мобайнида халқимиз бошидан кечирган изтироблар, хўрликлар бу иморатларни ҳам четлаб ўтгани йўқ. Улар гўё халқимизнинг сабр-тоқат ва букилмас иродасидан дарак бериб тургандай.

Яқин келажакда Самарқандда олиб борилаётган таъмирлаш ишлари тугалланиб, қадим обидаларимиз бутун кўрки ва мағрурлиги билан янада юз очади.

Футбол

ПЕШҚАДАМЛАР ШИДДАТИ

Бугун ва эртага бўлиб ўтадиган учрашувлар билан футбол бўйича Олий табақа Ўзбекистон биринчилиги биринчи давра ўйинларига якун ясалади. Аввалги турда пешқадам жамоаларнинг ижобий натижаларга эришиши кўп томондан мусобақа жадвали давра якунигача қай аҳволда бўлишини белгилади.

«Навбаҳор» — «Наврўз» — 3:2, «Нефтчи» — «Машъал» — 4:2, «Атласчи» — МҲСК — 0:0, «Нурафшон» — «Янгиер» — 4:1, «Пахтакор» — «Сўғдиёна» — 3:0, «Дўстлик» — «Динамо» (С) — 1:0.

Пешқадамларнинг ушбу ғалабалари ва МҲСК жамоасининг сафардаги дурангидан сўнг, турнир жадвалида «Навбаҳор» — 38, «Нефтчи» — 32, МҲСК ва «Нурафшон» — 29 тадан ва «Пахтакор» жамоаси 25 та очкога эга бўлиб, карвонбошиликни сўнгги маррагача ўз қўлларидан бермасликларини маълум қилдилар.

Бугун барча футбол мухлисларининг диққат эътибори МҲСК — «Нурафшон» учрашувига қаратилиши табиий. Чунки, ушбу учрашув натижасига кўра биринчи давранинг биринчи учлиги аниқланади.

Турнир жадвалининг қуйи қисмида ҳам муросасиз ва қизиқарли кураш бориши кутилмоқда.

Олий лиганинг биринчи даврасиуз сўнгги нуқтасига етди. Эндиги мусобақа фақат олтин медал учун бўлиши шубҳасиз.

Биринчи лигада ҳам қизғин баҳслар кетмоқда. «Чилонзор», «Зарафшон», «Прогресс» жамоаларининг Олий лигада иштирок этишга бўлган иштиёқлари баланд эканликлари яққол намоён бўлмоқда.

Ўзбекистонда футбол биринчилиги ўзининг энг қизиқарли даврига келган бир пайтда, Европада миллий биринчиликлар ўтказишга тайёргарлик авжига чиқди. Айниқса, Европа биринчилигидан сўнг, унда алоҳида ўрнак кўрсатган ўйинчиларнинг футбол бозорида нархлари беҳад ошгани намоён бўлмоқда. Бу «олди-сотди»да Англиянинг футбол жамоалари ўзларини кўрсатишмоқда. Жумладан, «Манчестер юнайтед» клуби «Блекберн»даги қитъа биринчилигининг тўпурари Алан Ширерни 13,5 миллионга сотиб олишини маълум қилди. Лекин, блекбернчилар бунга жавоб қайтаришгани йўқ. Шунингдек, Англия футбол бозорида италиялик Фабрицио Раванели 11,5 миллион, голландиялик Патрик Клюйверт 9,5 миллион, руминиялик Флориан Родучою 9 миллион долларга баҳоланмоқда. Бироқ, инглизлар хорижликлардан хорватиялик Давор Шукер, чехиялик Патрик Бергер учун катта пул ваъда қилишмоқда. Жумладан, «Ливерпуль», «Манчестер юнайтед», «Тотенхем» жамоалари Шукер учун 15 миллион, «Ноттингем форест», «Арсенал» жамоалари Бергер учун 12 миллион ва Шукер учун 14 миллион доллар беришга тайёр эканликларини маълум қилишди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ИШЛАРИ ВАЗИРЛИГИ АБДУЛЛА ҚОДИРИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ МАДАНИЯТ ИНСТИТУТИ

1996—1997 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ БЎЛИМЛАРГА ТАЛАБАЛАР

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Кутубхоначилик факультетида:

— кутубхоначи библиограф

Ижтимоий-маданий фаолият факультетида:

— оммавий байрамлар режиссёри
— халқ театр режиссёри
— маданий-маърифий ишлар методист ташкилотчиси
— маданият соҳаси менеджери
— ҳаваскорлик рақс жамоаси раҳбари
— маданият соҳаси социологи

Халқ ижодиёти факультетида:

— ҳаваскорлик халқ мусиқа ансамбли раҳбари
— ҳаваскорлик халқ чолғу оркестри ва ансамбли раҳбари
— ҳаваскорлик пуфлама чолғу оркестри раҳбари
— ҳаваскорлик хор жамоаси раҳбари

Ўқиш муддати кундузги бўлимларда 4 йил, сиртқи бўлимларда 5 йил.

Кутубхоначилик факультети ва маданият соҳаси менеджери, маданият соҳаси социологи, методист-ташкилотчи ихтисосликларига кириш имтиҳонлари қуйидаги фанлардан тест асосида ўтказилади:

а) Ўзбекистон тарихи:
б) она тили ва адабиёти:
в) чет тили (инглиз, француз, немис тиллари)

Қолган барча ихтисосликлар бўйича ижодий (профиль) имтиҳон ҳамда Ўзбекистон тарихи, она тили ва адабиёти фанлари бўйича тест синовлари ўтказилади.

Ижодий имтиҳонлар 21 июлдан 24 июлгача ҳамда тест синовлари кундузги бўлимларда 1 августдан, сиртқи бўлимларда 10 августда ўтказилади.

Ҳужжатлар 1996 йил 20 июлгача қабул қилинади.

Институт манзили: 700164, Тошкент шаҳри, Яланғоч даҳаси, 127 «а» уй,
Тел: 62-32-86.

Газета саҳифаланаётганда

ТАЙМАЗ... ТОЙИБ КЕТДИ

Исмоилэшон разъезди Хоразмнинг энг чеккасидаги темирйўл станцияларидан бири ҳисобланади. Вилоят божхонаси ходимлари шу станциядан «Тошҳовуз — Туркманбоши» пассажир поездига чиқаётган йўловчилар орасида бу фуқаронинг атрофга олазарак боқаётганидан гумонсираб, унинг сумкасини кўздан кечирганларида 1 килограмм 600 грамм миқдорида марихуана — ўткир гиёҳванд модда борлигини аниқлади. Туркманистонлик Таймаз Мегаев бу гиёҳванд моддани ўзи истеъмол қилиш учун Хазорасп чайқов бозоридан 2 минг 500 сўмга харид қилгани, сотган одамни танимаслигини айтди.

Хоразм вилоят халқ судининг ҳукми билан Т. Мегаев ўн икки йилга озодликдан маҳрум этилди.

Р. Хасан,
ЎзА мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ЁШЛАРИНИНГ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ

Сизнинг мамлакатимиз халқ хўжалигининг турли соҳаларига кичик саноат-технологик линияларини, цехлар ва корхоналарни жорий этиш; қишлоқ жойларга кичик саноатни олиб кириш ва хизмат кўрсатиш соҳаларини ташкил қилиш; аҳолини иш билан таъминлашга қаратилган Ишланма ва Таклифларингизни амалга оширишингиз учун ҳамкорликнинг энг яхши шароитларини яратиб беради.

Ишланма ва Таклифларни танлов асосида кўриб чиқиш учун аризалар 1996 йилнинг 1 августигача қадар барча жисмоний ва юридик шахслардан, шунингдек, чет эл фуқароларидан, ташкилотлар ва ассоциациялардан қабул қилинади.

Манзилимиз: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 11, Ўзбекистон Ёшларининг «Камолот» жамғармаси. Телефонлар: 41-00-72, 41-74-12, 41-03-83 Факс: 41-08-09.

Танлов иштирокчилари ўзларини қизиқтирган ахборот ва маълумотларни ҳафтанинг душанба куни соат 14.00 дан 18.00 гача Ўзбекистон Ёшларининг «Камолот» жамғармаси кичик залидан олишлари мумкин.

Тошкент шаҳридаги 146-ўрта мактаб томонидан Мухамедов Шавкат Шаропович номига берилган АУ № 309256 номерли аттестат йўқолганлиги туфайли бекор қилинади.

Ранг-баранг олам

ХУНУКЛАР, БИРЛАШИНГИЗ

Италияда Пиобиччио деган кичкина қишлоқ бор. Аммо уни бутун мамлакат билади. Гап шундаки, бу қишлоқда юз йилдан кўпроққи хунуклар клуби фаолият кўрсатиб келади.

1879 йили жамоа бошқаруви қишлоқ аҳолисидан 123 киши хунук бўлганлиги учун уйланолмаслигини аниқлади. Ҳамхасратлар клуб тузишди. Бугунга келиб клубнинг 3000 нафар аъзоси бор. Тўғри, улар орасида эндиликда аёллар ҳам учрайди.

Ёзилмаган қоидага кўра, клуб аъзоси бўлган эркак клуб аъзоси бўлган аёлгагина уйлана олади. Бундай тўйлар ҳар йили ўтказиб турилади. 1993 йили эса маҳаллий аҳамиятга молик жанжал чиқди: клуб президенти Пьетро Певачо... гўзал фотомоделга уйланди! Унинг бу ҳатти-ҳаракати, табиийки, хоинлик деб баҳоланди ва у... Ҳозир клубни бошқа одам бошқаради

ПАРВО ҚИЛМАДИ

Агар кайф бўлмаганида ёшгина Руслан кир арқонга осилиб 14-қаватга чиқишни хаёлига келтирмасмиди. Лекин кайфчилик, устига устак ёнида турган жилвагар Наташани «қаҳрамонлиги» билан қойил қолдириш истаги уни шу бемаъни ишга ундади. Бир неча қават ортда қолгач, Руслан қиздан муҳаббатга иқрорлик талаб қилди, акс ҳолда ўзини ташлаб юбориш билан пўписа қилди. Бироқ қиз бепарволик билан «Агар шуни истасанг, марҳамат, ташлаб юборақол» деди. Руслан кучдан қолиб, ғоят толиққан эди, қўллари ўз-ўзидан ёзилиб, ерга қулади. Замонавий Жульетта эса ўз севганининг ўлим билан тугаган «қаҳрамон»лиги устида кўз ёши тўкиб ўтирмади, дугоналари ва Русланнинг оғайнилари билан гапни бир ерга қўйиб («биз бу ерда бўлмаганмиз») жўнаб қолди.

ЎЛСА ҲАМ ТИНЧ ҚЎЙИШМАЙДИ

Унинчи йилки, ер қаърида ётган Оса шаҳрининг собиқ фуқароси Михаил Петухов номига ҳар сайлов олдидан сайлов участкасига таклифнома келади. Ҳар сафар унинг хотини эрининг ўлганлиги ҳақидаги гувоҳномани сайлов участкасига олиб келиб кўрсатади. 1995 йили бахти қаро аёл барча идораларга кириб, марҳумни безовта қилмасликларини ўтиниб сўраб, уларни ишонтиргандек эди. Аммо, чамаси, елиб-югурганлари беҳуда кетган кўринади. Президент сайлови арафасида яна марҳумни ўз фуқаролик бурчини бажаришга даъват қилувчи мактуб ташлаб кетишди. мактубда келажакни ўйлаган одам албатта сайловда қатнашиши лозимлиги таъкидланган эди.

Муассис:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИНИНГ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ
Ҳомий:
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ «МАТБУОТ ТАРҚАТИШ УЮШМАСИ» АССОЦИАЦИЯСИ

Бош муҳаррир
Абдуқодир НИЁЗОВ

ТАҲРИРИЯТ:
Қабулхона — 36-56-58; хатлар бўлими — 36-54-65; тижорат бўлими — 33-79-69, 36-58-48; ижодкор ёшлар — 36-57-52; котибият — 36-55-96.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083 Тошкент Матбуотчилар кўчаси, 32—уй
Нашр кўрсаткичи 64607

Муаллифлар **фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши** мумкин.

Реклама ва эълонлар учун тел.: 33-95-97, 33-79-69

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси
Буюртма Г. —— 0370
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41
Ҳажми —— 2 табоқ. Тираж — 8793.
Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.
Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2
Босишга топшириш вақти ——21.00
1 2 3 4 5 6